

Kristiansand
kommune

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2025-2028

Bystyret 30. oktober 2024

v/kommunedirektør Camilla Dunsæd

og økonomidirektør Terje Fjellvang

Krevende tider

Kristiansand
kommune

- Stramme rammebetingelser og lite handlingsrom.
- Press på tjenestetilbudet
- Samfunnsflokker
 - Utenforskap
 - Demografi
 - Klima og natur
 - Større risiko for kriser og alvorlige hendelser
- Er det lys i tunellen?
 - Årene 2026-2028 er i balanse
 - Vi driver godt – blant de beste!

KS-leder Gunn Marit Helgesen er ikke fornøyd med statsbudsjettet for 2025. Foto: Terje Lien

KS: – Kommunene klarer rett og slett ikke å finansiere tjenestene de har ansvaret for

KS-leder Gunn Marit Helgesen ber Stortinget øke 2025-budsjettet for kommunesektoren. Regjeringens forslag er ikke nok.

Kristiansand
kommune

Hovedlinjer i budsjettet

- Ubalanse i driften
 - Negativt driftsresultat i perioden
 - Høy gjeldsbelastning
 - Krever god økonomistyring
-
- Viktigst nå:
 - Tilpasse drift til rammene
 - Planlegge og omstille kommunen for fremtidige generasjoner

Kommunedirektørens forslag til
økonomiplan 2025-2028

Hovedlinjer i budsjettet

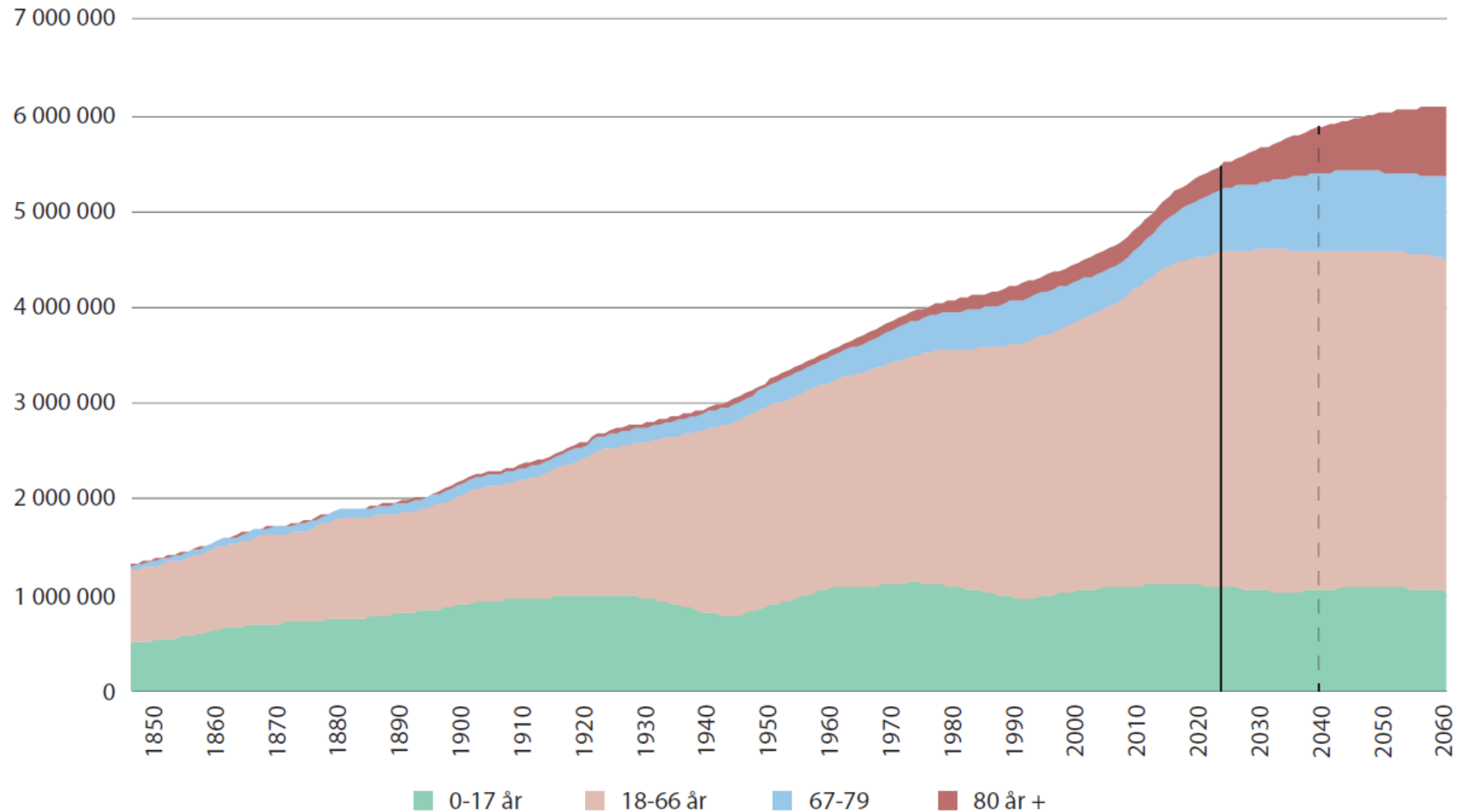
- Lagt inn økte rammer i 2025
 - Oppvekst (78 mill.kr)
 - Helse og mestring (89 mill. kr)
- Budsjettet er kompensert for prisstigning. Ikke fullt ut for befolkningsvekst.
- Negativt korrigerert netto driftsresultat i 2025 (-115 mill. kr), positivt resultat 2026-28 (+ 105,5 mill. kr)
 - Sentralt Disposisjonsfond 0 mill. i 2025
- Noe økt innsparingskrav, hovedsakelig innenfor administrasjon
- Tiltak for å tilpasse drift til rammen og omstille
- Høyt investeringsnivå 5,9 mrd. i perioden. Så vidt under gjeldstaket (8,8 mrd).

Endring i befolkningssammensetningen

Kristiansand
kommune

Forventningsgapet

Kristiansand
kommune

Innbyggernes ulike roller i kommunen endres.

Tillitsforholdet mellom innbyggerne og kommunen utfordres.

Gapet mellom forventninger og realiteten kan øke.

**Alle er borgere,
flere blir brukere,
færre blir betalere.**

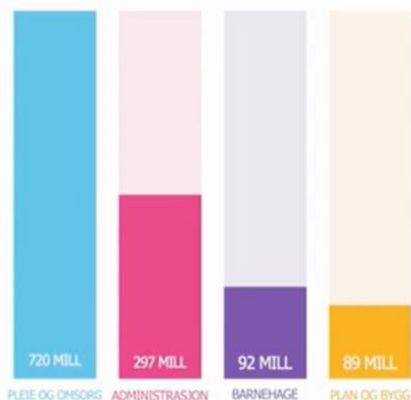

Illustrasjon fra KS

Vi driver godt

SÅ MYE «BEDRE» DRIVER KRISTIANSAND

BEHOVORIENTERT NETTO DRIFTSUTGIFTER OG ET ØKONOMISK BEGRIP SOM BRUKES I KOMPLEKSETOREN, DET SKAL MÅLE UTGIFTER, JUSTERT FOR UMLAGNINGER I INNBYGGERNES BEHOV OG BEFOLKNINGSFREMMENTING.

sands ordfører Mathias Bernander (H). Foto: KRISTIANSAND KOMMUNE

Vil ikke gi råd

Ordfører Mathias Bernander (H) i Kristiansand kommune vil ikke gi ordførerkollega Lisbeth Hammer Krog noen spesielle råd for å løse kommuneøkonomien.

– Hver kommune er i sin unike situasjon. Og hver kommune gjør sitt beste for å gi innbyggerne gode tjenester ut fra sine forutsetninger, sier Bernander.

– Men vi kommer til å fortsette det gode samarbeidet og dele erfaringer med blant andre Bærum i ASSS-samarbeidet og i andre fora. Vi har mye å lære av hverandre.

KRISTIANSAND BÆRUM ØKONOMI KOMMUNE

Se hit, Bærum! Denne kommunen bruker pengene smart

Norske kommuner ser til Kristiansand når de skal effektivisere, spare penger og beholde høy kvalitet på tjenestene. Foto: TOR ERIK SCHRØDER/NTB

Av Christian Brevik

Publisert: 28.10.24 13:00

Del

Bærum har vært norske kommuners utstillingsvindu. Men nå er det krise. Skoler, sykehjem og barnehager må stenge. Bærum blir anbefalt å lære av en annen kommune.

Så mye bruker din kommune på administrasjon

Kristiansand er en av de mest effektivt drevne kommuner i Norge

Administrasjonskostnader i norske kommuner

Hvor mye bruker kommunene på administrasjonskostnader fordelt på innbyggere?

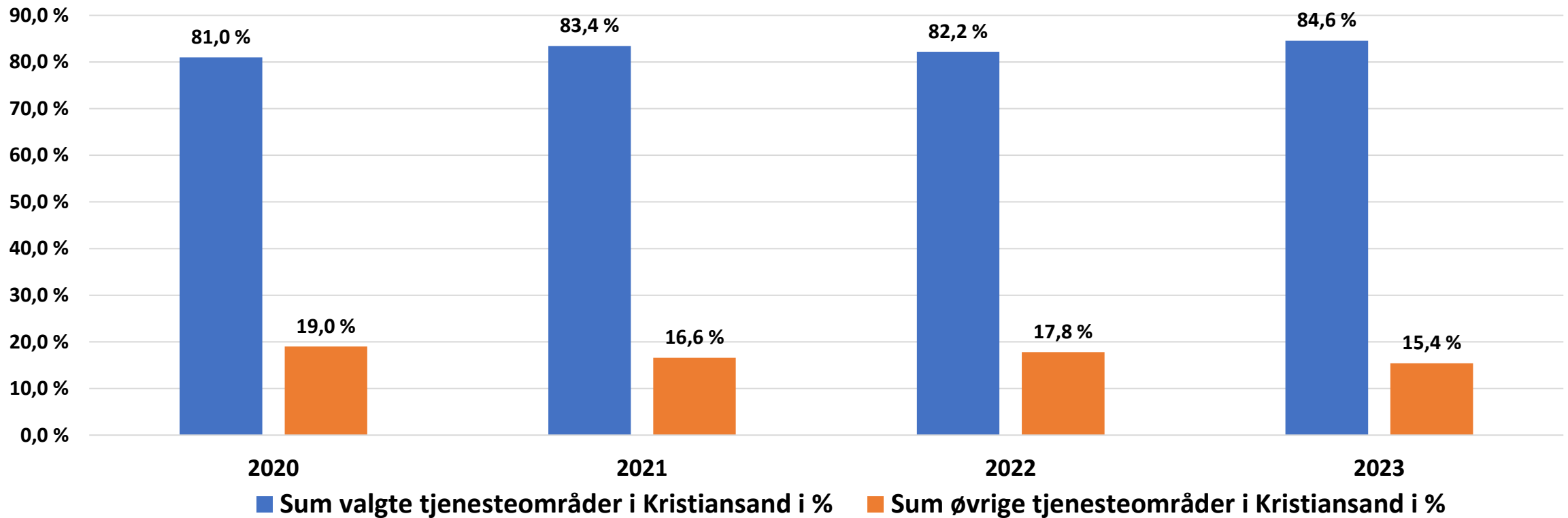
Kommune	Per innbygger (kr)	Totalt (kr)	Innbyggere
Oslo	3 423	2 456 721 330	717 710
Bergen	3 536	1 032 299 840	291 940
Trondheim - Tråante	3 400	729 521 000	214 565
Stavanger	4 588	683 832 224	149 048
Bærum	4 405	576 707 005	130 921
Kristiansand	3 111	363 943 446	116 986
Drammen	4 312	450 547 944	104 487
Asker	3 847	380 141 305	98 815
Lillestrøm	3 300	310 863 300	94 201
Fredrikstad	4 069	346 800 870	85 230
Sandnes	3 648	305 344 896	83 702
Tromsø	4 205	331 122 725	78 745

Kristiansand
kommune

Prioritering av velferdstjenester

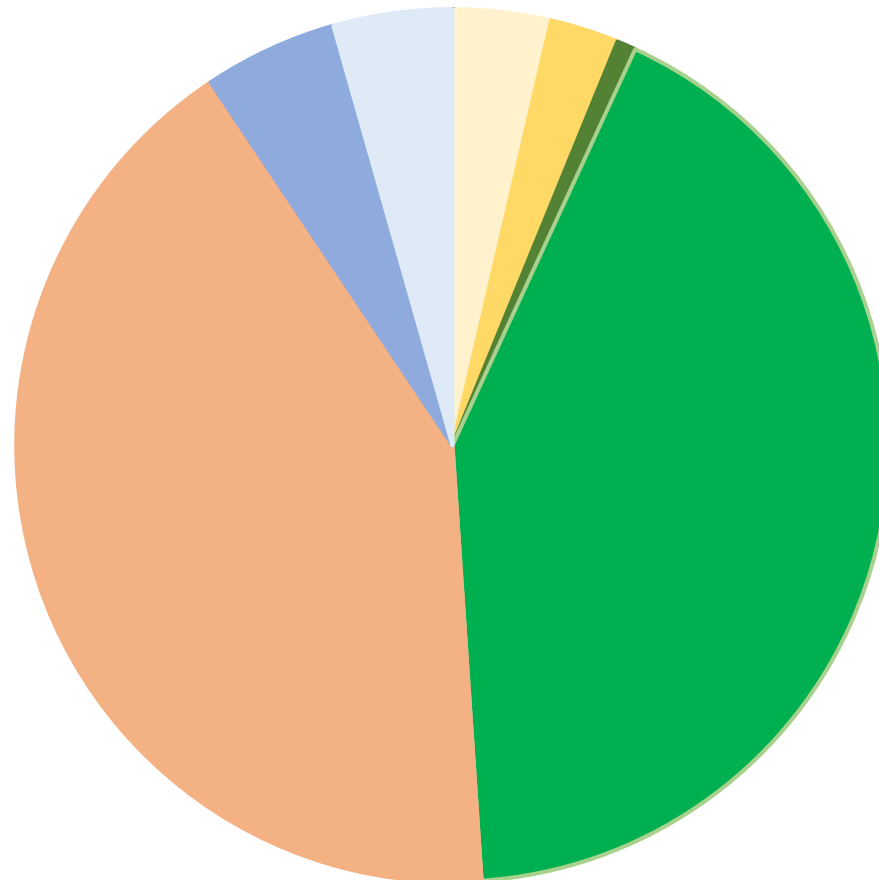
Andel av netto driftsutgifter 2020-2023 i prosent for utvalgte tjenesteområder
(Grunnskole + Barnehage + Barnevern + Pleie og omsorg + Kommunehelse + Sosiale tjenester)

Netto driftsbudsjett 2025 totalt 8,5 mrd. kr

Kristiansand
kommune

- Kommunedirektør (0,1%)
- Organisasjon (3,6%)
- Økonomi (2,5%)
- Samhandling og innovasjon (0,7%)
- Oppvekst (42,1%)
- Helse og mestring (41,7%)
- Kultur og innbyggerdialog (4,9%)
- By- og stedsutvikling (4,4%)

Tiltak for å tilpasse drift til rammene

- Nødvendig å ta vanskelige valg for å bevare velferdssamfunnet
- Løsningsforslag i økonomiplanen: Få mest mulig effekt av ressursene våre
- Helse og mestring: tiltak for samlet ca. 80 mill. kr som forutsetning for balanse i 2025
- Oppvekst fortsetter omprioriteringsarbeidet fra 2023
- Innført ansettelses- og vikarstopp
 - Bemanningstilpasning
 - Redusere administrative årsverk ytterligere.
- Arealeffektivisering

TIRSDAG 2. JULI 2024

Nr. 149 • Årgang 150 • Løssalg kr 45,- • www.fvn.no

★ ÅRETS MEDIEHUS ★ Fædrelandsvennen

NYHETER SIDE 10

Begrensninger i strømmettet

Næringspolitisk leder Roar Osmundsen i Kristiansand næringsforening er kritisk til begrensningene i strømmettet som nå er innført.

NYHETER SIDE 8

Ukrainer i fast jobb: – Veldig fornøyd

SPORT SIDE 24

Ønsker avklaring

Thomas Hlavaty, Vipers-trener

KOMMUNEØKONOMI

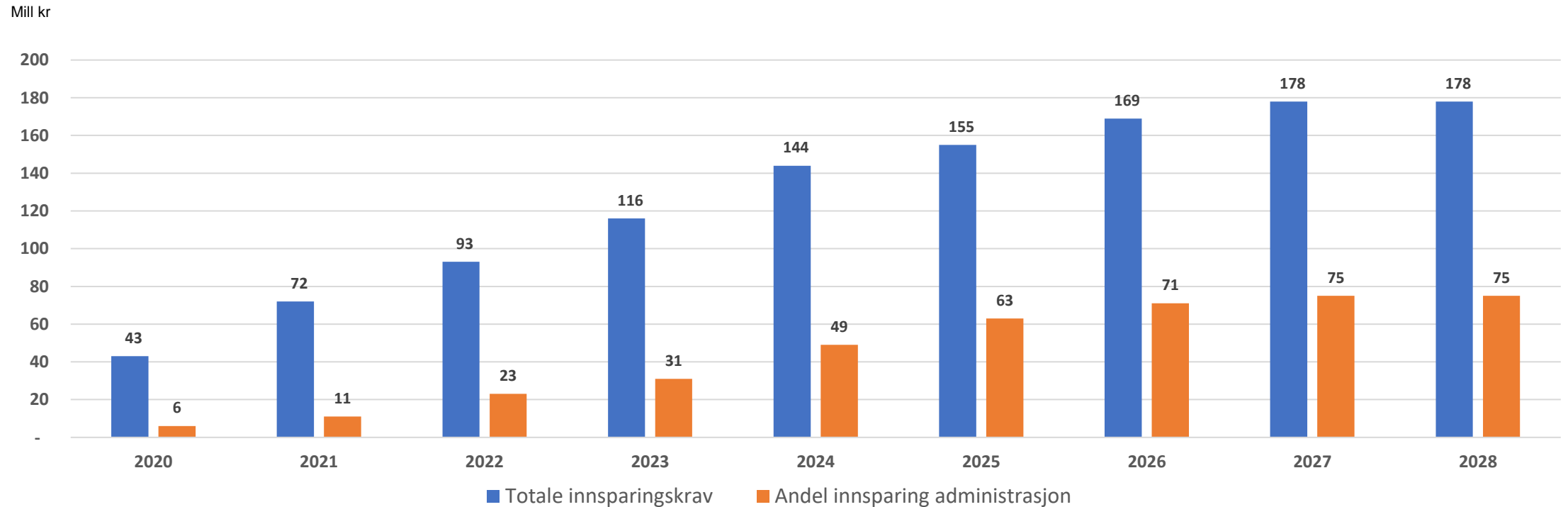
FOTO: JACOB BLOHARD

– Det vil bli smertefullt

Innsparing og effektivisering – vi er godt i gang!

Totale innsparingskrav 2020-2028 i mill. kr i forhold til 2019

- Årlig reduksjon av reisekostnader er lagt inn med 15 mill. kr fra 2022 (ligger i blå søyle)
- Områdene har egne omprioriteringstiltak i tillegg til dette

Helse og Mestring: Tiltak for å komme i økonomisk balanse i 2025-2028 (i 1000 kr)

- Samle matproduksjonen på Bråvann
- Opprettholde kafedrift ved Songdalstunet, Valhalla helsesenter og jobbe med etablering av et sosialt møtested i lokalene ved Søgne Omsorgssenter

Tiltak	2025	2026	2027	2028	Tjenesteområde
Skape differensiert bo- og tjenestetilbud innen habiliteringsfeltet - Bystyre sak 90/24	15 900	15900	15900	15900	Habiliteringsfeltet
Gjennomgå nivå på tjenesten på aktivitetshus	600	1 600	1 600	1 600	Habiliteringsfeltet
Benytte personalet i større grad på tvers innenfor Habiliteringstjenestene - Bystyret sak 90/24	6 400	6 400	6 400	6 400	Habiliteringsfeltet
Avvente kapasitetsutnyttelse av ledige leiligheter for riktig beboersammensetning - Bystyre sak 90/24	2 400	2 400	2 400	2 400	Habiliteringsfeltet
Redusert administrative funksjoner knyttet til lederstøtte	760	760	760	760	Habiliteringsfeltet
Stenge 10 omsorgsboliger Songdalen - Sak Helseutvalget 3/23	1 780	1 780	1 780	1 780	Heldøgns omsorgsplasser
Endret tildelingspraksis på praktisk bistand - Sak Helseutvalget 23/23	1 000	1 000	1 000	1 000	Hjemmetjenester
Gi støttekontakt via gruppetilbud - Sak Helseutvalget 23/23	200	200	200	200	Aktivitetstilbud
Gjennomgang av nivå på tjenester innenfor Rus og psykiskhelsefeltet	6 100	6 100	6 100	6 100	Rus- og psykisk helsetjenester
Reduserte utgifter til ekstraordinær finansiering knyttet til enetiltak - Sak Formannskapet 3/23	7 000	7 000	7 000	7 000	Ressurskrevende tjenester
Mer effektiv bestilling av mat og forbruksmateriell	2 000	2 000	2 000	2 000	Heldøgns omsorgsplasser
Overføre Catering virksomhet til Varodd konsernet	400	400	400	400	
Samle produksjon av mat ved sentralkjøkken Bråvann	1 032	3 934	4 434	4 434	
Større fokus på forebygging og mestring innenfor hjemmetjenesten som fører til utsatt hjelpebehov - Sak Helseutvalget 23/23	1 900	1 900	1 900	1 900	Hjemmetjenester
Innføring av kamerateknologi	0	3 000	3 000	5 000	Heldøgns omsorgsplasser
Sum	47 472	54383	54874	56874	

Helse og Mestring: Tiltak som bidrar til en mer effektiv og bærekraftig drift i 2025-2028

(i 1000 kr)

Budsjettforutsetning

Tiltak	2025	2026	2027	2028	Tjenesteområdet
Samlokalisering av tjenester rehabiliterings og korttids-opphold (<u>Kløvertun til Valhalla</u>) - Helseutvalget sak 10/24	10 000	10 000	10 000	10 000	Rehabiliteringstjenester
Midlertidig reduksjon av institusjonsplasser ved Randesund Omsorgssenter under byggeperioden - Helseutvalget sak 6/24	12 900	12 900			Heldøgns omsorgsplasser
Forskjøvet åpning av 32 heldøgns omsorgsplasser ved Kleplandstunet	14 400	5 000			Heldøgns omsorgsplasser
Avviklet Seniorveileder - Helseutvalg sak 23/23	1 000	1 000	1 000	1 000	Forebyggende tjenester
Fra stedlig til ambulant bemanning ved 5 boliger innen Rus og psykisk helse - Helseutvalget sak 23/23	6 500	6 500	6 500	6 500	Rus- og psykisk helsetjenester
Forskjøvet oppstart av nye Randesund Omsorgssenter - driftsmidler avsatt et år for tidlig ISF		16 509			Heldøgns omsorgsplasser
Mer kostnadseffektiv drift av tjenester til enslige mindreårige gjennom samlokalisering og at flere bosettes i private hjem - Formannskapet sak 54/24	1 000				Flyktning og Integreringsfeltet
Utsette økning av andelen korttidsplasser	2 100				Heldøgns omsorgsplasser
Sum	47 900	51 909	17 500	17 500	

Omprioriteringer Helse og mestring:

Dette er en forutsetning for at området skal ha mulighet til å oppnå budsjettbalanse i 2025

Omprioriterte midler til:	2025	2026	2027	2028
Avtalefestet pensjon (AFP)	3 000	3 000	3 000	3 000
Omsorgsbolig til barn og unge med store bistandsbehov gjennom døgnet	11 600	11 600	8 000	8 000
Øke driftsramme ved Dvergsnesveien	2 200	2 200	2 200	2 200
Uløste innsparingskrav Livsmestring	1 900	1 900	1 900	1 900
Inngåtte avtaler om tjenestekjøp arbeidsrettede tiltak Rus/psykisk helse	400	400	400	400
Akutt løsning for nødovernatting til vanskeligstilte på boligmarkedet 6 måneders drift	5 800	0	0	0
Risikodempende tiltak forskjøvet oppstart 32 heldøgns omsorgsplasser	8 100	17 909	0	0
Midlertidig styrkning av budsjett på Omsorgssentre i påvente av effekter fra bla arbeidstidsordninger	12 900	12 900	0	0
Kostnader til påløpte utgiftsøkninger på eksisterende bygg - Husleie og drift av bygg	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum	47 900	51 909	17 500	17 500

Enkelte tiltak som er foreslått lagt inn:

Kristiansand
kommune

Tall i 1000 kr	2025	2026	2027	2028
Styrket ramme kompetanseavdelingene i skole	5 000	5 000	5 000	5 000
Økning kommunale satser til private barnehager	9 500	9 500	9 500	9 500
Tilrettelagte tiltak i barnehagene	5 000	5 000	5 000	5 000
Styrking av budsjettet til barnevernet, institusjonsplasser	4 000	0	0	0
Kompensasjon for aktivitetsvekst habilitering	15 000	15 000	15 000	15 000
Kommunens andel av tilskudd til Vest-Agder-Museet		11 000	15 000	7 200
Byvekstavtale kommunal egenandel	10 000	10 000	10 000	10 000
Vintervedlikehold	10 000	5 000	5 000	5 000
Områderegulering Lagmannsholmen	1 000			
Vedlikehold av kommunale bygg og boliger	3 000	4 000	5 000	6 000
Domkirkens menighetshus vedlikehold		3 500		
Prosjektleder Agder Arena – (delfinansiering)	500	500	500	500
Lederutviklingsprogrammet	250	250	250	250
Innføring av ERP system	4 000	2 000		
Økt tilskudd til Kristiansandsregionen brann og redning	2 100	6 100	10 100	10 100
Økte kostnader forsikringer	7 000	7 000	7 000	7 000
Regionalt næringsfond delfinansiering	900	900	900	900
Europakonferansen		900	900	900

Krise i kommuneøkonomien – midler før jul? underliggende utfordringer!

Kommunalminister Erling Sande (Sp) og KS-leder Gunn Marit Helgesen i samtale i forbindelse med presentasjon av forslag til statsbudsjett for 2025. Foto: Agnar Kaarbo

Krisemøte med kommunalministeren: Dette er Gunn Marits klare budskap

Kommunal- og distriktsminister Erling Sande (Sp) skal i dag ha første krisemøtet om kommuneøkonomien. KS-leder Gunn Marit Helgesen sier kommunene må få nødhjelp i 2024.

Tone Holmquist
JOURNALIST I KOMMUNAL RAPPORT

KS storbynettverk

- **Stortinget må løfte kommunenes frie inntekter**
- **svært alvorlig økonomiske situasjon**
- Kommunene har ikke midler til å finansiere oppgavene Stortinget har pålagt dem: **over ti milliarder underfinansieringen 2020-2023**
- Positivt med varslet nysalderingen av årets statsbudsjett, men **underliggende utfordringene i kommuneøkonomien** løses ikke av engangsinntekter

Hvorfor er det krise i kommuneøkonomien?

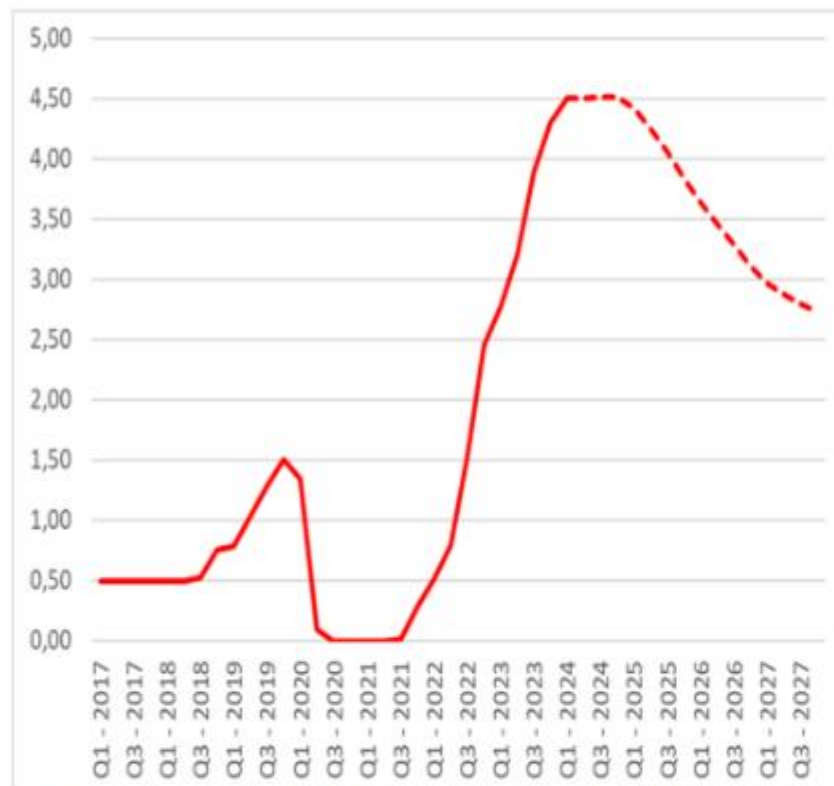

Kristiansand
kommune

- Manglende kompensasjon for pris- og lønnsvekst i 2022-2024.
- Merkostnader på 2,5 mrd. kr i 2024 som ikke er kompensert for. Underbalansen videreføres i 2025.
- Bosetting av flyktninger fra Ukraina kostet mer enn anslått. Integreringstilskuddet dekket bare 92 prosent av kommunenes kostnader i fjor.
- Økt rentenivå.
- Engangsinntekter fra skatt har skjult de underliggende utfordringene i flere år.
- Til tross for merskatteinntekter også i 2023 ble netto driftsresultatet betydelig lavere enn anbefalt nivå, og nesten halvparten av kommunene hadde negative resultater.
- Skattesvikt på 6 mrd. kr i 2024 bidrar til et negativt netto driftsresultat på 15 milliarder kroner i år. 10 av milliardene er merforbruk i tjenester, og den underdekningen vil i stor grad videreføres til neste år.

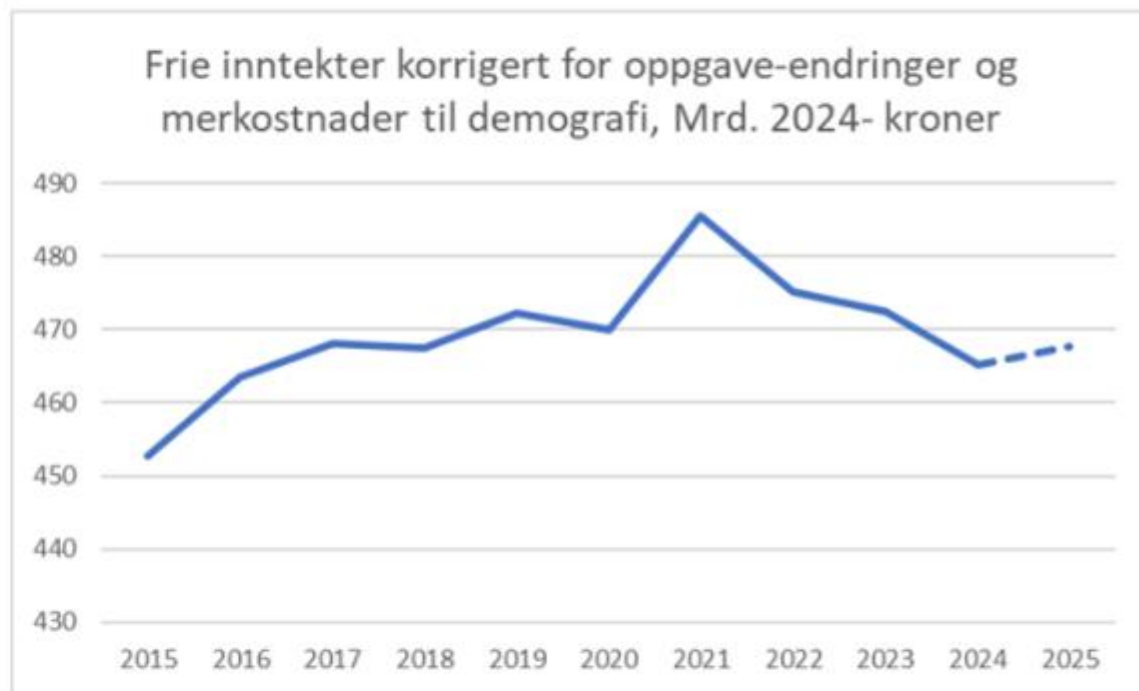
Ingen eller lite realvekst i frie inntekter 2015-2024 og samtidig kraftig økning i rentekostnader

Norges Banks rentebane juni 2024

Stilisert: Økte rentekostnader fra 2021 til 2024:
15 mrd. kroner

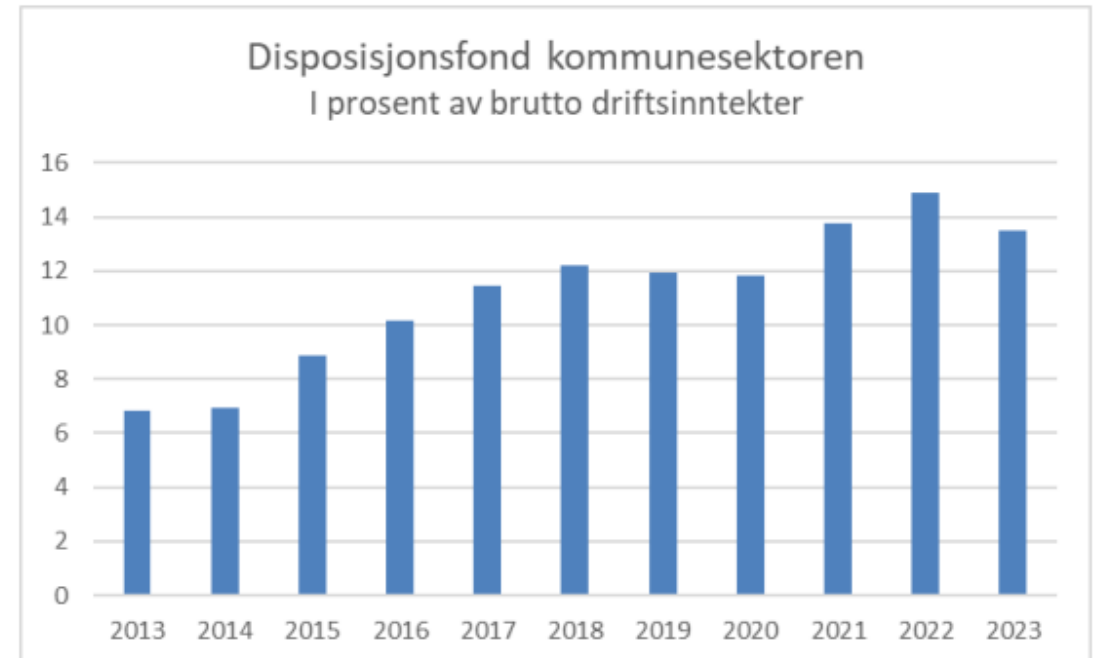
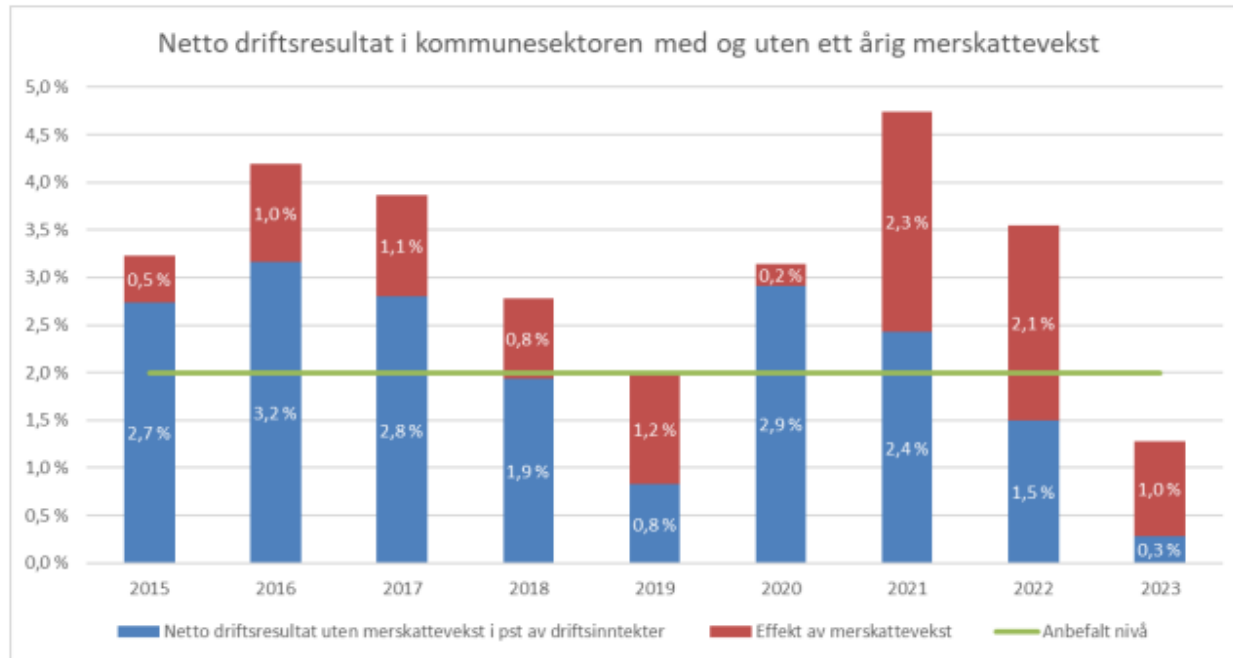
Frie inntekter korrigert for oppgave-endringer og merkostnader til demografi, Mrd. 2024- kroner

Sitat RNB 2024:

«..Når det tas hensyn til merkostnader til demografi, er nivået på de frie inntektene i 2024 om lag på 2016-nivå...»

Kommuneøkonomien presset i 2023, men engangsinntekter på skatt har skjult de underliggende utfordringene i de foregående årene

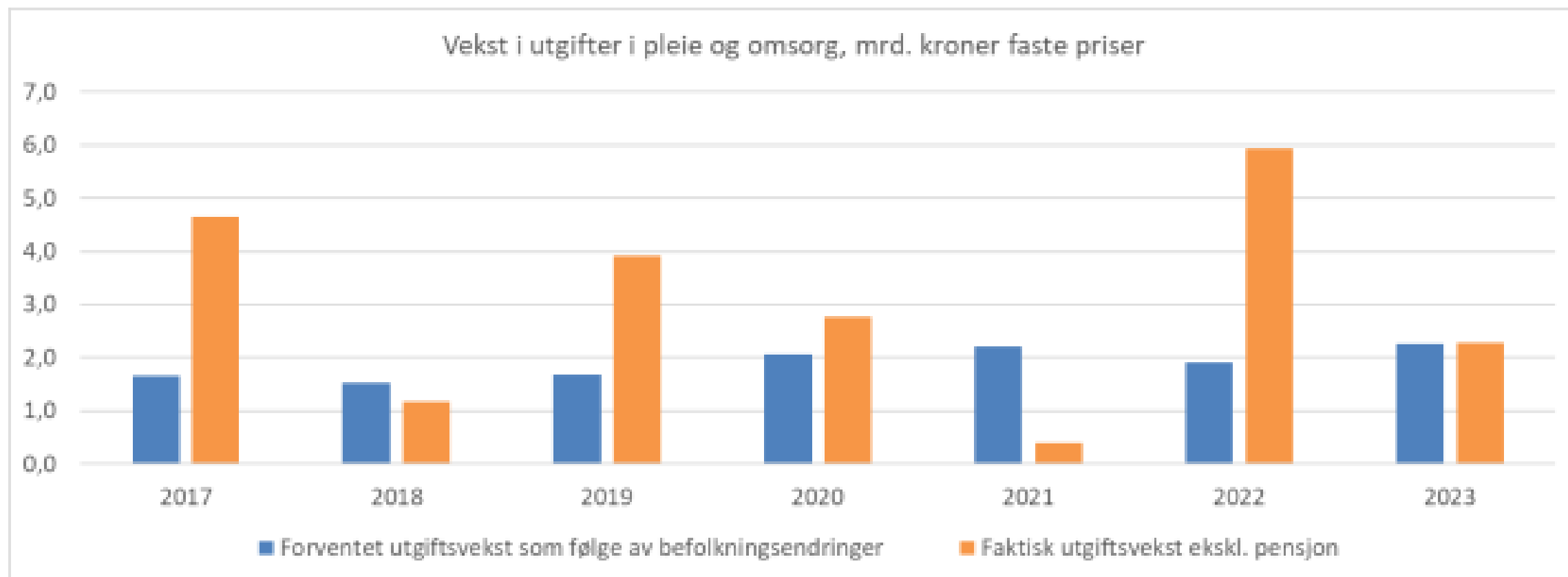

Kilde: KS

I 2023 utgiftsveksten = økningen i demografikostnadene

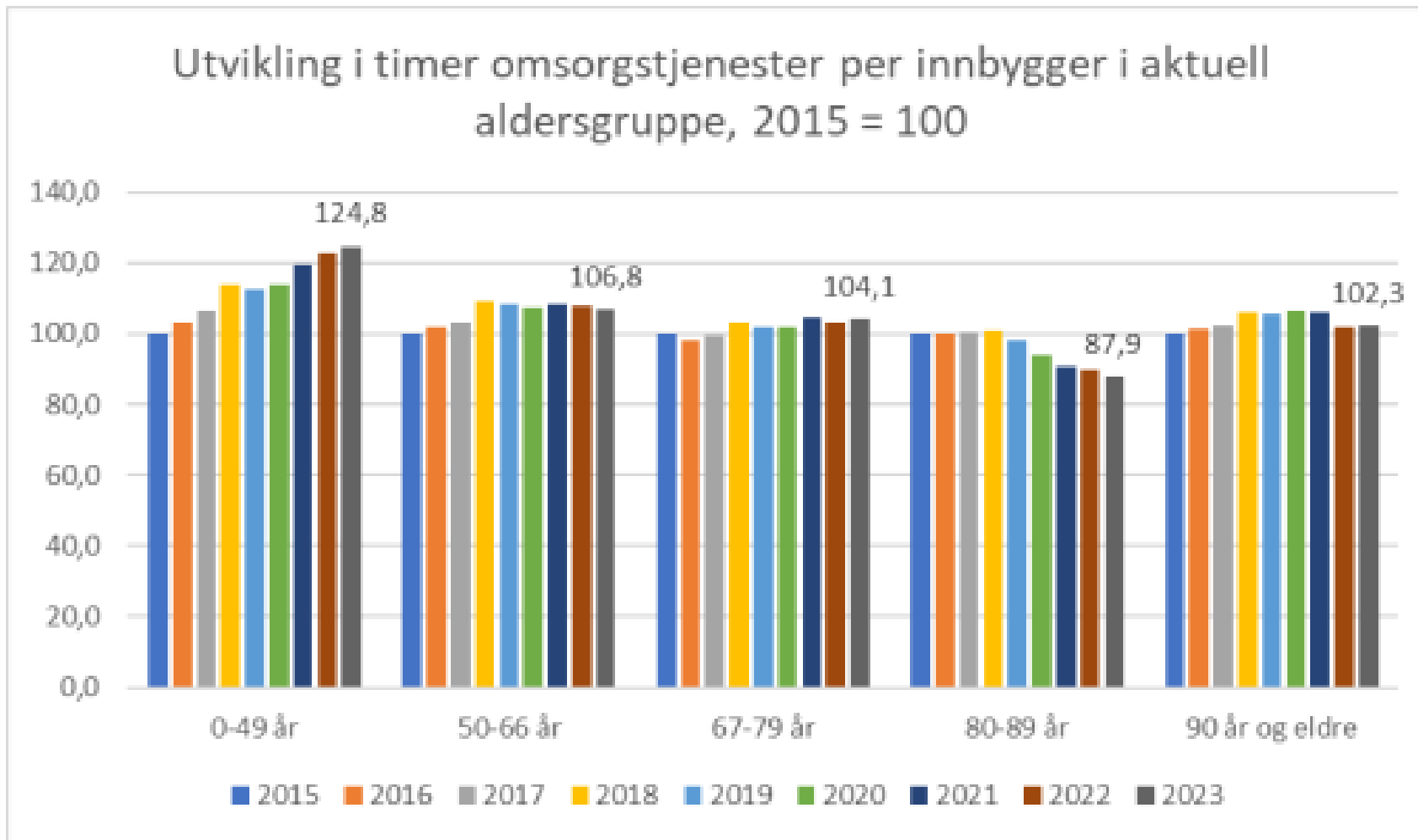

Kristiansand
kommune

Vekst i utgifter til yngre brukere

Vi har en plan

Sterkere sammen –
Kristiansand mot 2030

Kommuneplanens samfunnsdel 2025–2030
Høringsutkast

Realisering av planer
og oppfølging av
kommuneplanens
samfunnsdel
gjennom årlig
prioritering i
økonomiplan.

Kristiansand
kommune

Strategisk retning

Hovedmål

Kommuneplanen

Samfunnsdel
(inkl. Arealstrategi)

Arealdel

Faglig utdyping

Hovedmål, delmål, tiltak

Temaplaner

Kommunedel-
planer

Prioritering

Delmål, tiltak

Økonomiplan

med handlingsdel og årsbudsjett

Konkretisering

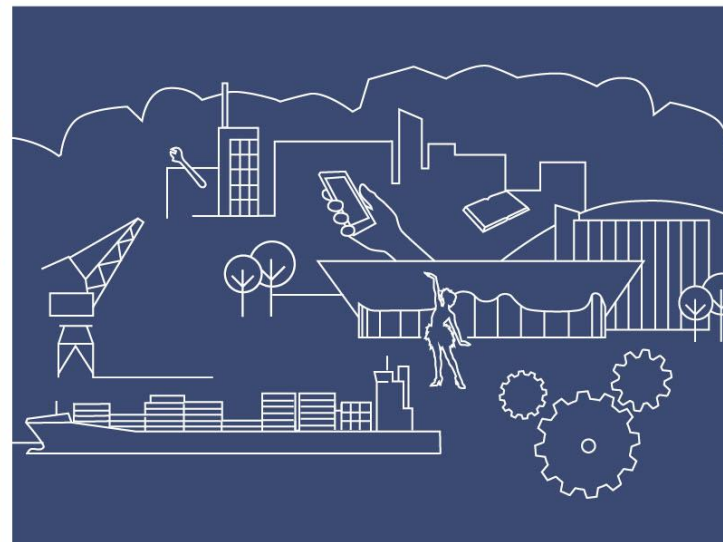
Administrativ oppfølging

Virksomhetsplaner

Rapportering

Tertialer og årsrapport

Kommuneplanens samfunnsdel - satsingsområder

Visjon: **Sterkere sammen**

2030

ATTRAKTIV OG MILJØVENNLIG

INKLUDERENDE OG MANGFOLDIG

SKAPENDE OG KOMPETENT

ATTRAKTIV OG MILJØVENNLIG

Kristiansand er et sosialt rettferdig lavutslippssamfunn med 80 % lavere klimagassutslipp i 2030 enn i 2015

Kristiansand har en by og stedsutvikling som fremmer kompakte sentre med gode kvaliteter i byrom og nærmiljø

INKLUDERENDE OG MANGFOLDIG

I Kristiansand er alle inkludert i utdanningsløp og arbeidsliv

I Kristiansand opplever alle barn og unge trygghet, verdighet, tilhørighet, mestring og deltakelse i fellesskapet

Kristiansand er en helsefremmende by med reduserte levekårsforskjeller

Kristiansand er et aldersvennlig samfunn

I Kristiansand er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere og har tillit til hverandre.

SKAPENDE OG KOMPETENT

Kristiansand er en ledende kompetanseby hvor innbyggerne bruker og utvikler sin kompetanse

Kristiansand er regional drivkraft og nasjonal pådriver i utvikling av effektive og behovsdrevne tjenester

- Klimavennlig byutvikling
- Klima- og miljøfokus i barnehage og skole
- Delingstjenester og satsing på tilbud i bydeler
- Systematisk arbeid med klimagassreduksjon i egen organisasjon
- Systematisk klimatilpasningsarbeid
- Etablere et robust vann- og avløpsnett
- Utvikling av Randesund bydelssenter og tjenester

- Innsatser for å få flere i arbeid og redusere utenforskap i utdanning og arbeidsliv
- Sikre tidlig og riktig innsats
- Innsatser mot lavinntekt og sosial ulikhet
- Områdesatsing i Kvadraturen/Eg
- Planlegge for et aldersvennlig samfunn
- Boligsosiale satsinger: Tilpasse boligmasse og oppfølgingstjenester

- Lede an i satsingen fornybarregion
- Fastholde og rekruttere kompetanse i regionen
- Utvikle Gimle idrettsanlegg som en del av Universitetsbyen Kristiansand
- Videreutvikle universitetsbyen Kristiansand
- Nytt helsehus i Helsebyen Eg
- Anvende teknologi i utvikling av tjenester og styrking av demokrati og innbyggerinvolvering

ATTRAKTIV OG MILJØVENNLIG

INKLUDERENDE OG MANGFOLDIG

SKAPENDE OG KOMPETENT

MÅL

Kristiansand er et sosialt rettferdig lavutslippssamfunn med 80 % lavere klimagassutslipp i 2030 enn i 2015

Kristiansand har en by og stedsutvikling som fremmer kompakte sentre med gode kvaliteter i byrom og nærmiljø

I Kristiansand er alle inkludert i utdanningsløp og arbeidsliv

I Kristiansand opplever alle barn og unge trygghet, verdighet, tilhørighet, mestring og deltakelse i fellesskapet

Kristiansand er en helsefremmende by med reduserte levekårsforskjeller

Kristiansand er et aldersvennlig samfunn

I Kristiansand er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere og har tillit til hverandre.

Kristiansand er en ledende kompetanseby hvor innbyggerne bruker og utvikler sin kompetanse

Kristiansand er regional drivkraft og nasjonal pådriver i utvikling av effektive og behovsdrevne tjenester

Prioriterte planer

- Kommunedelplan naturmangfold
- Klimatilpasning handlingsplan
- Klima- og miljøstrategi for bygg og anlegg
- Sykkelstrategi
- Utbyggingsprogram

- **Plan for arbeid med barnefamilier i vedvarende lavinntekt**
- Temaplan for helhetlig rusmiddel politikk
- Plan for helse og omsorgstjenester
- Temaplan habiliteringsfeltet
- Trafikksikkerhetsplan
- **Krimforebyggende plan** – inkl. «Plan mot vold i nære relasjoner mellom voksne»
- Strategi for likestilling, inkludering og mangfold

- Forsknings og innovasjonsstrategi
- Strategi for toppidrett

Kommuneplanens samfunnsdel

Livsfasepolitikk

Anskaffelsesstrategi, Finansstrategi og finansreglement, Eierskapsmelding

Verktøy for redusert utslipp av klimagasser

Kristiansand
kommune

- Kommunens viktigste verktøy for å redusere utslipp av klimagasser er:
 - Byvekstavtalens premisser for byutvikling
 - Kommuneplanens arealdel
 - Utbyggingsprogrammet
- Betydelig innsats gjennom eierskap:
 - Karbonfangst hos Returkraft:
 - Type teknologi er valgt
 - Avhengig av statlige bidrag
 - Avgjøres av eierne i november om man skal videre inn i konseptfase
 - Undervisning og holdningsarbeid hos Avfall Sør og Returkraft i samarbeid med Miljøenheten
 - Landstrøm Kristiansand Havn KF og IKS

Enige om storstilt avtale

Antall bussreiser skal øke kraftig og bussen skal bli prioritert på sentrale strekninger. Det er klart etter at Kristiansand og nabokommunene har blitt enige med staten om byvekstavtalen.

Klimabudsjettet

Kristiansand
kommune

- Nye tiltak med finansiering:
 - Matsvinn omsorgssentre videreføres på gjenstående 7 omsorgssentre. Lønnsmidler i to år.
 - Miljøstasjoner utendørs idrettsanlegg bevilges 1,021 mill. kr til investeringer i perioden.
- Samlet kostnad i perioden: 80,7 mill. kr.
- Samlet utslippsreduksjon i perioden: 8046 tonn CO2-ekvivalenter.
- En rekke klimatiltak gjennomføres i tillegg i organisasjonen:
 - Miljøkrav og endrede arbeidsmetoder, særlig i byggeprosjekter.
 - 46,6 % utslippsreduksjon Vågsbygd skole.
 - Fra pellets til bergvarme på Flekkerøy
 - Klimasatsmidler blant annet til Future Built

Tiltak	Sum 2025 - 2028
Noe for deg marked	800
Klimakrav innkjøp	
Folkets klimadugnad	2 100
Klima- og miljøkampanjer inkl. miljøuka	2 152
Klima- og omstillingsfondet	11 787
Matsvinn omsorgssentre	2 000
Panteordning vedovner	756
Etablering av ladestasjoner	13 100
Utslippsfrie bygge- og anleggsplasser	
Økt sorteringsgrad byggeplasser	
Nullutslipps bilpark	41 200
Sykkeltiltak	1 304
Marin forsøpling og matsvinn	4 488
Miljøstasjoner utendørs idrettsanlegg	1 021
SUM	80 708

Videre arbeid

- Bidra nasjonalt i diskusjon om kommunenes rolle i fremtidens velferdssamfunn
- Styrke arbeidet mot utenforskap – flere i arbeid over i drift
- Teknologiløft
- Vi har en plan – holde fast
- Effektivisere, omstille og utvikle
- Samhandlende kommune - på lag!
- Vi er **STERKERE SAMMEN**

Tid for handling – nå er vår tid!
Vi har evne og kraft til å bære!

Statsbudsjettet for 2025 inkl. endring 2024

Kristiansand
kommune

- Situasjonen i 2024 er så alvorlig at vi må gå inn i den, sier kommunal- og distriktsminister Erling Sande (Sp). Foto: Agnar Kaarbo

Statsbudsjettet 2025

Åpner lommeboka i år og neste år – lover forslag til økte tilskudd før jul

- Vi skal stille opp for kommunene både i år og neste år, sier kommunalminister Erling Sande (Sp). 6,8 milliarder i vekst i frie inntekter er satt av for 2025.

Tone Holmquist
JOURNALIST I KOMMUNAL RAPPORT

PUBLISERT 07.10.2024 - 09:58 SIST OPPDATERT 07.10.2024 - 11:30

- 2024 blir et veldig krevende år for kommunene. Vi ser at mange spiser av disposisjonsfondene, etter at de har vokst i mange år. Noen har null på fond, mens andre har gode buffere. Variasjonene er store, sier Sande.

Selv om det er dagen for presentasjon av forslag til statsbudsjett for 2025, varsler kommunalministeren også tiltak for inneværende år.

Penger i nysalderingen

- Situasjonen i 2024 er så alvorlig at vi må gå inn i den, men ikke alle faktorene er overførbare til 2025. Men selvfølgelig – situasjonen i 2024 vil smitte over, sier Sande.

- Vi vil om kort tid komme tilbake med hvordan regjeringen skal håndtere den krevende situasjonen for kommuneøkonomien i 2024. Det vil komme konkrete forslag til økte tilskudd allerede i nysalderingen før jul, lover kommunalministeren.

Pensjon: Revidert rundskriv og RNB25

- Anslaget inneholdt ikke effekt av ny offentlig AFP, som blir implementert fra 1. januar 2025
- Ny offentlig AFP førebels ikke inne i beregninga av rekneskapsmessige kostnader fra 2025
- Regjeringa kjem tilbake med oppdatert anslag, inkludert effekten av ny offentlig AFP, i RNB25
- Regjeringa vil dekkja ein auke i kostnadene i 2025, men og gjere ei samla vurdering av sektoren sin økonomi

Prop. 1 S (2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2025
Statsbudsjettet

Statsbudsjett 2025 – virkning for Kristiansand

- Realvekst i frie inntekter på 2 % dvs. om lag 165 mill. kr.
- De største tiltakene:

	2025	2026	2027	2028
Økt bemanning i barnehagene	5 400	5 400	5 400	5 400
Makspris barnehager forblir 2000 kr (økning fra 2024)	40 700	40 700	40 700	40 700
Opptrappingsplan psykisk helse og rus (1 mill. kr til psykisk helsearbeid i Oppvekst, 1 mill. kr til rask psykisk helsehjelp og 900 000 kr til økt tilskudd til frivillige og ide.org.)	2 900	2 900	2 900	2 900
Vaksinasjonsprogram for voksne	3 900	3 900	3 900	3 900
Kommunal andel tilskudd Vest-Agder-Museet		11 000	15 000	7 200
Økt tilskudd til kulturinstitusjoner i henhold til staten	1 800	1 800	1 800	1 800
Gratis SFO 3 trinn (statsbudsjett 2024)	23 500	23 500	23 500	23 500
Ny opplæringslov	1 306	1 306	1 306	1 306

Totalt har staten lagt inn 115 mill. kr i 2025 i forhold til 2019 på SFO (inntektsgradering og gratis SFO)

Får millioner til å bygge dette i Kristiansand

Regjeringen bevilger 139 millioner kroner i neste års statsbudsjett til nytt museumsbygg i Nodeviga i Kristiansand. Dermed skal prosjektet være fullfinansiert.

Storingsrepresentantene Gro Anita Mykjåland (til venstre) og Kari Henriksen sammen med kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery (til høyre). Foto: Lena Lislevand

[Emma Fløde](#)
[Torgeir Eikeland](#)
[Kjetil Nygaard](#)

Oppdatert: 4 dager siden

KRISTIANSAND: Etter flere år med lite pengebidrag, har regjeringen funnet 139 millioner kroner i neste års statsbudsjett til nytt museumsbygg i Nodeviga.

Andre øremerkede ordninger fra statsbudsjettet, Oppvekst

- Skolemiljøteam og beredskapsteam – kommuner med særlige utfordringer rundt skolemiljø og ungdomskriminalitet prioriteres (totalt 115 mill. kr)
- Praktisk utstyr og læringsarenaer i skolen (totalt 210 mill. kr)
- Kriminalitetsforebyggende foreldrestøttende tiltak (20 mill. kr)

Kristiansand
kommune

Meld. St. 1

(2024 – 2025)

Melding til Stortinget

Nasjonalt budsjett 2025

Hva er veksten i frie inntekter ment å dekke?

Kristiansand
kommune

Tall i mill. kr	Kommunene
Realvekst i frie inntekter	5,15
Demografi	2,50
Pensjon	-0,45
Satsinger innenfor veksten i frie inntekter	0,50
Handlingsrom	2,60

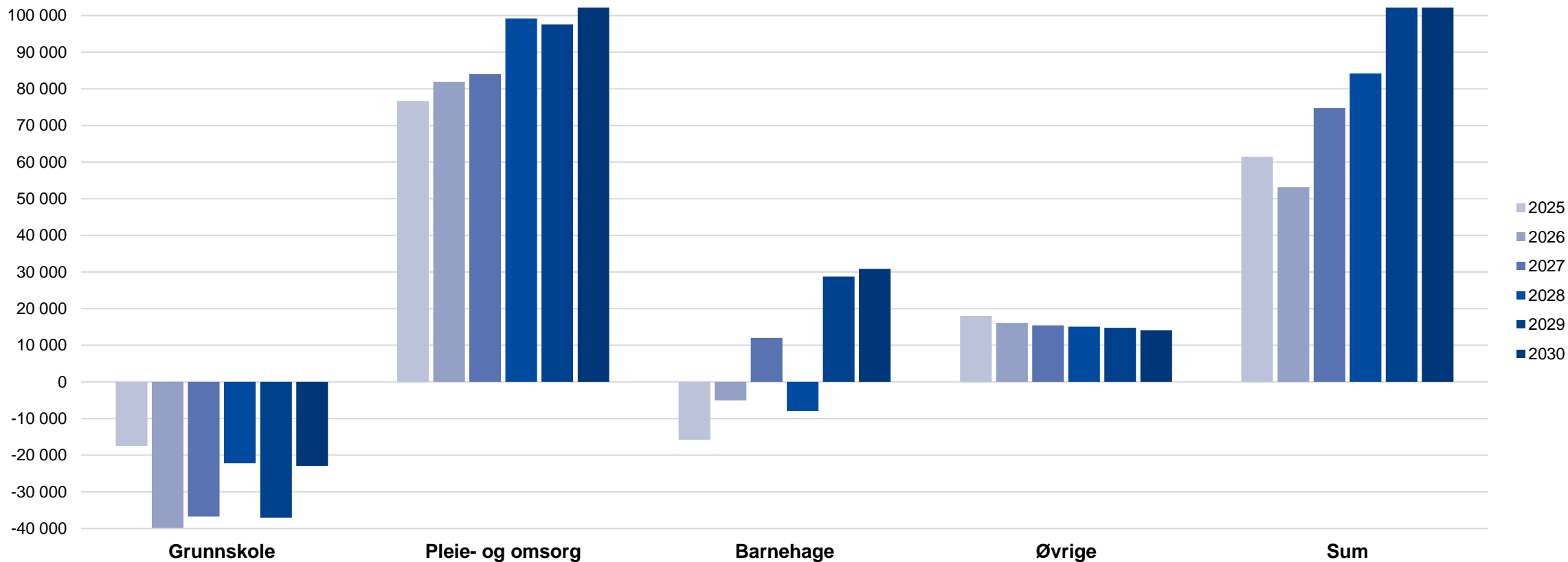
Anslag på handlingsrom er høyere enn i kommuneproposisjonen for 2025.

Demografikostnader

Merutgifter som følge av befolkningsendringer. 1000 kr. 2025-2030

Kristiansand
kommune

Ifølge disse beregningene vil Kristiansand de neste 6 årene i gjennomsnitt måtte øke brutto driftsutgifter med vel 68 mill. kroner årlig for å kunne videreføre tjenestetilbudet på nivå med landsgjennomsnittets standard og dekningsgrader for 2024.

Vekst i frie inntekter for Kristiansand

Kristiansand
kommune

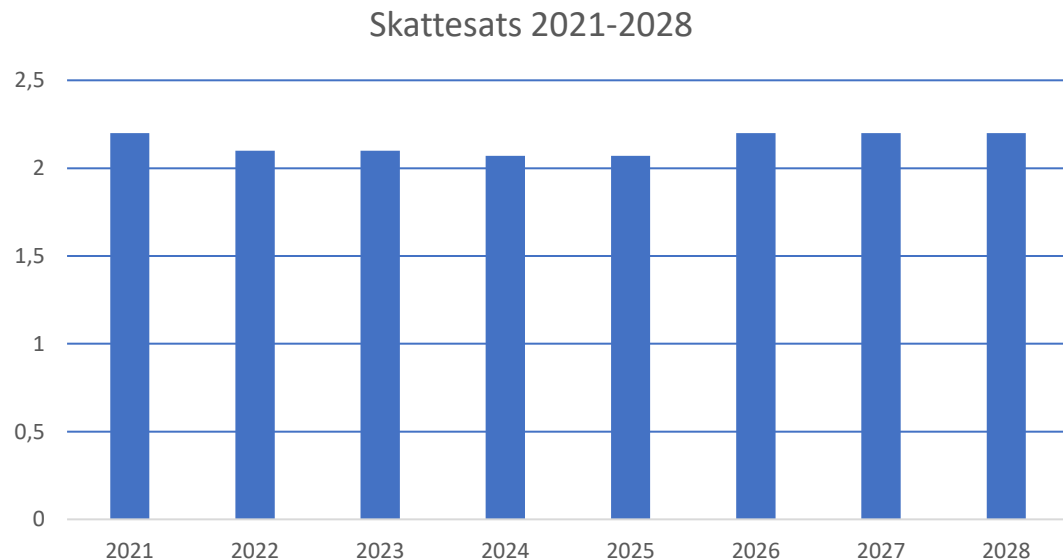
Tall i mill. kr	Kristiansand
Frie inntekter - realvekst (2 %)	164,7
Demografikostnader (ASSS)	-49,1
Lavere pensjonsutgift	14,0
Satsinger innenfor veksten i frie inntekter	-8,3
Økt handlefrihet	121,3

- Kristiansands andel av utgiftsutjevningen er lavere i 2025 enn i 2024.
- Det er ikke tatt hensyn til:
 - økte utgifter til pensjon i 2025.
 - høyere pris- og lønnsvekst i 2024 enn kompensert for.
 - redusert tilskudd til ressurskrevende brukere
- Samlet sett er veksten i frie inntekter fra 2024 til 2025 lavere enn lagt til grunn i vedtatt økonomiplan 2024-2027.

Eiendomsskatt

Kristiansand
kommune

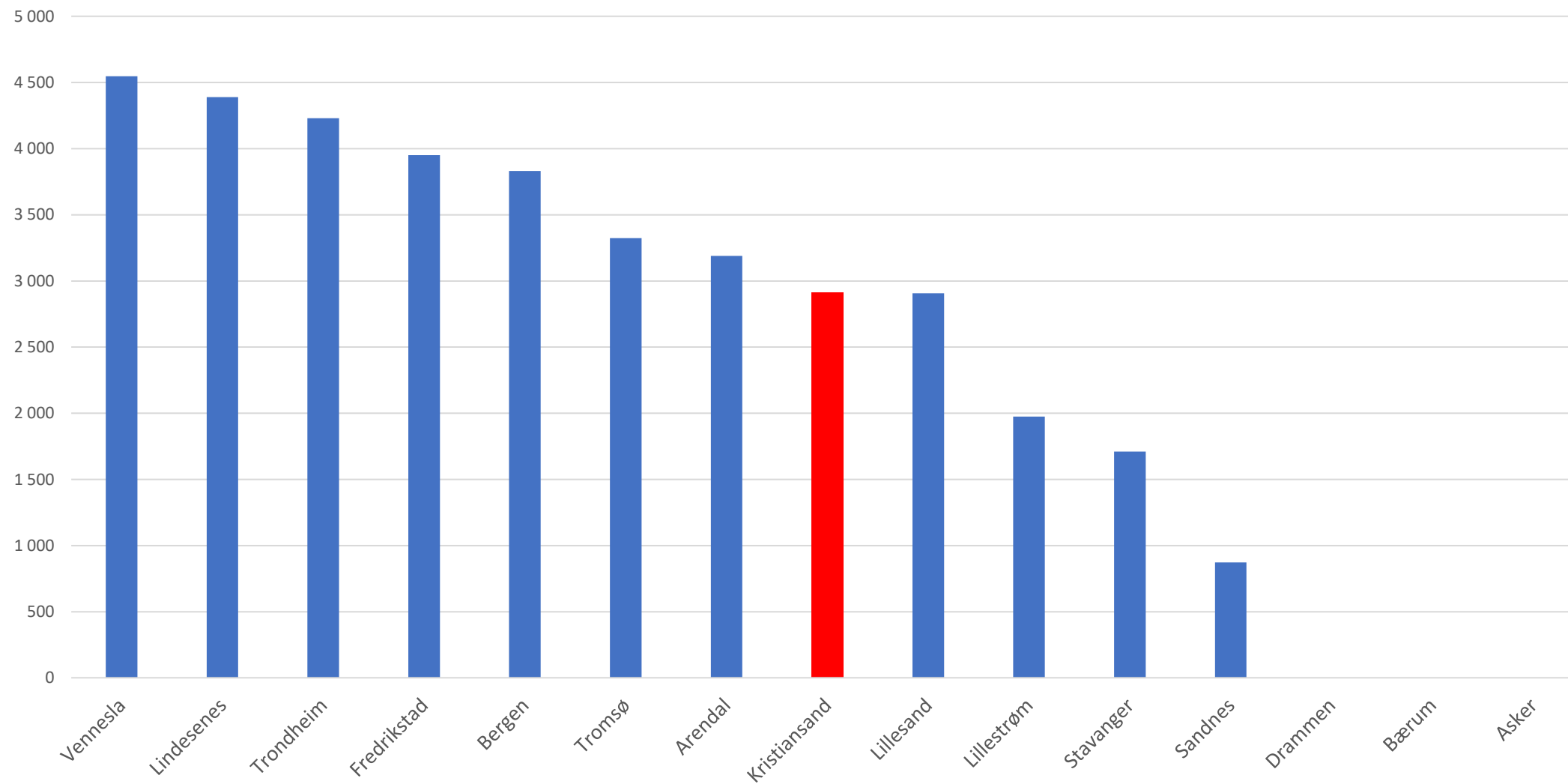
I mill. kr	2025	2026	2027	2028
Eiendomsskatt (faste kroner)	343,9	360,5	355,5	350,5

- Bystyret vedtok ved behandling av økonomiplanen 2024-2027 en skattesats på 2,07 promille (3 993 kr i snitt pr. 120 kvm bolig) i 2025 og en økning til 2,2 promille fra 2026.
- Det foreslås å videreføre promillesatsen i 2025. Fra 2026 foreslås det 2,2 promille i tråd med bystyret vedtak for 2024-2027 (4 245 kr i snitt pr. 120 kvm. bolig)
- Det gir isolert sett en økning på 25 mill. kr i 2026 sammenlignet med 2025.
- Siden eiendomsskattegrunnet ikke prisjusteres øker eiendomsskatten i faste kroner mindre (17 mill. kr).

Eiendomsskatt per innbygger 2023

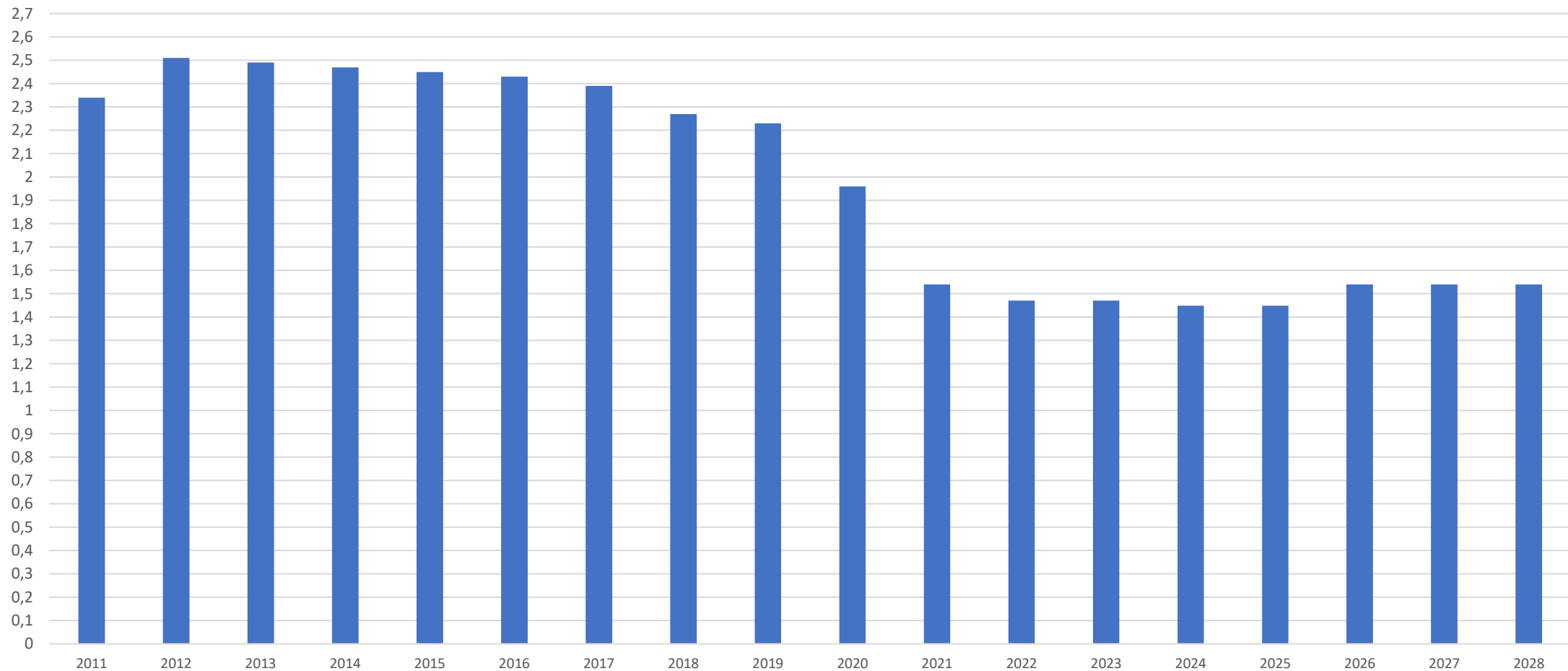
Kristiansand
kommune

Eiendomsskatt – utvikling fra 2011-2024 og forslag fra 2025.

Kristiansand
kommune

Promillesatsen er justert for reduksjonsfaktor for å gjøre nivået sammenlignbart.

Økonomiske måltall og handlingsregler for økonomistyringen

Kristiansand
kommune

Måltall

1. Korrigert netto driftsresultat/sum driftsinntekter på 1 prosent (om lag 105 mill. kr)
2. Sentralt disposisjonsfond på 4 prosent av brutto driftsinntekter (om lag 420 mill. kr)

Handlingsregler

1. Korrigert netto lånegjeld skal være maksimalt 8,8 mrd. kr nominelt.
2. Netto premieavvik skal hvert år avsettes til fond for dekning av premieavvik.
3. Energiverksfondet skal prisjusteres hvert år.
4. Utbytteinntekter skal kun benyttes til å finansiere varige driftsutgifter dersom utbyttet er stabilt over tid.
5. Salgsinntekter fra salg av utleieboliger avsettes i sin helhet til rehabilitering av boliger eller kjøp av boliger for utleie til vanskeligstilte på boligmarkedet (ny)
6. Skattesats for 2024 skal betraktes som et maksimalt nivå for eiendomsskatt. Volumveksten som følge av nye boliger i kommunen skal uavkortet benyttes til å redusere eiendomsskatten.

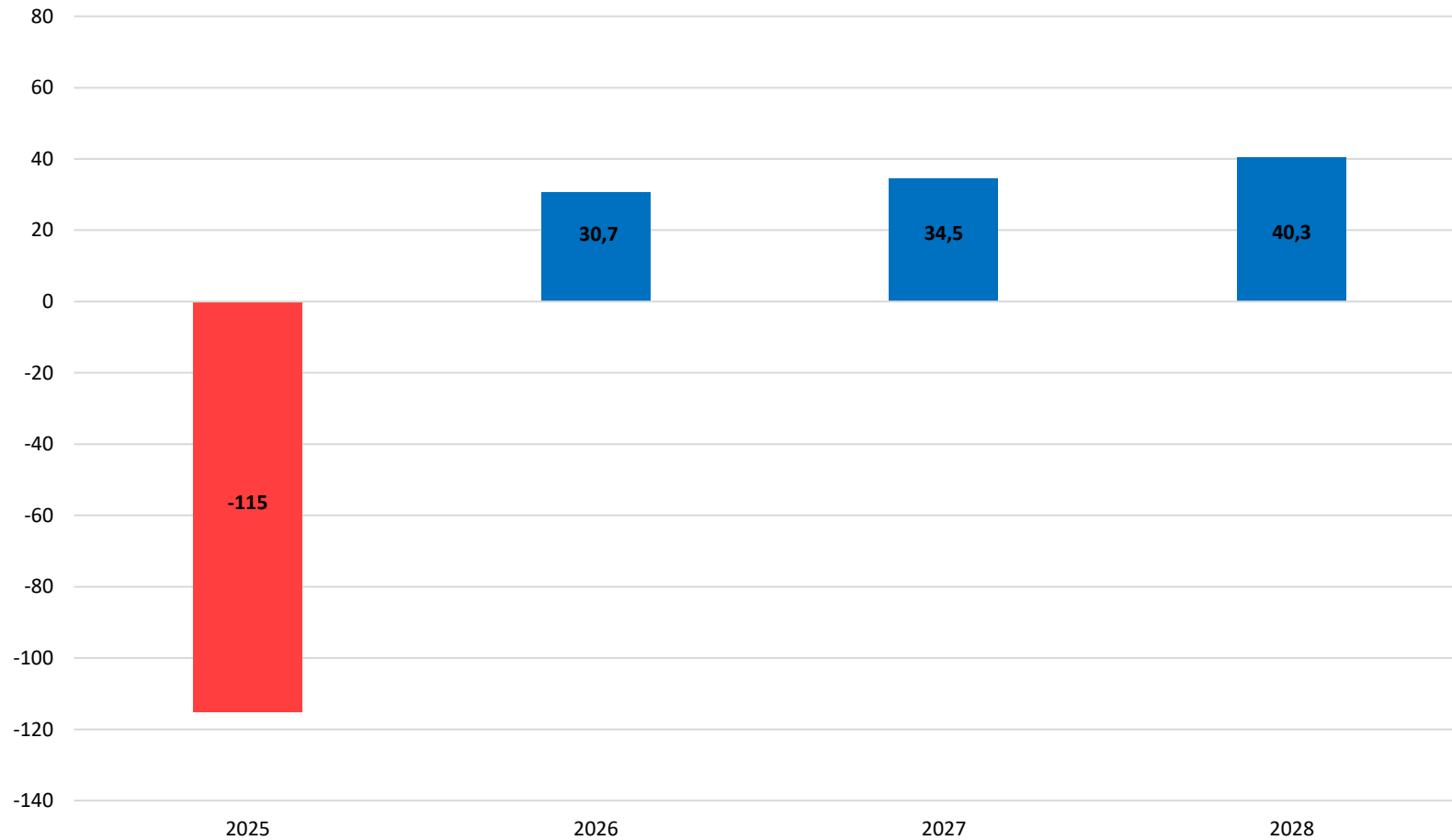
Korrigert netto driftsresultat 2025-2028

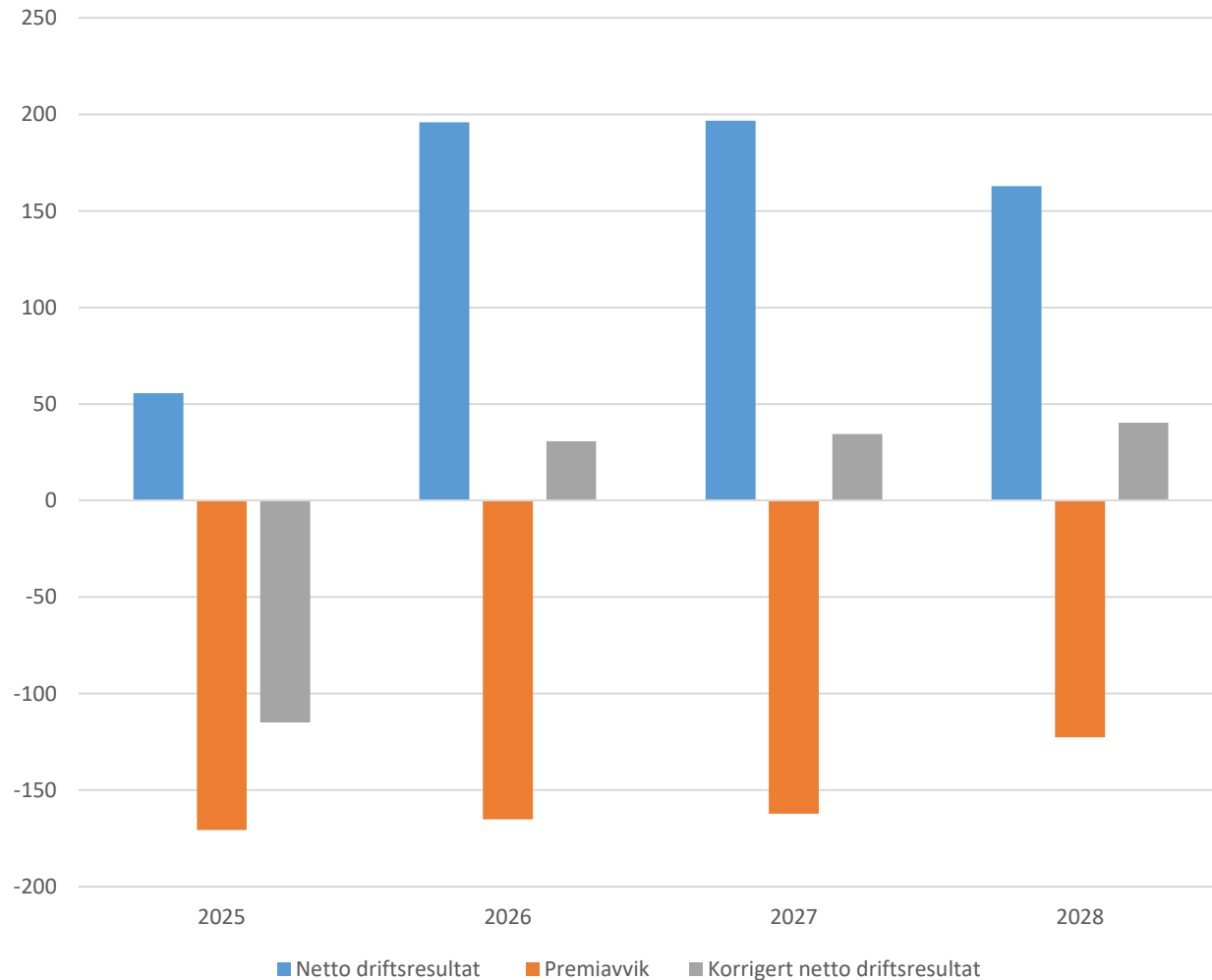
Kristiansand
kommune

Mål: 1 % av sum driftsinntekter, dvs. om lag 105 mill. kr

Tall i mill. kr

Korrigering for premieavvik

Kristiansand korrigerer for premieavvik i resultatbegrepet.

Premieavviket er forskjellen mellom det som betales inn i pensjonspremie og det som føres i regnskapet.

Korrigert netto driftsresultat gir et bedre bilde av den underliggende driften og samsvarer i større grad med det likviditetsmessige resultatet.

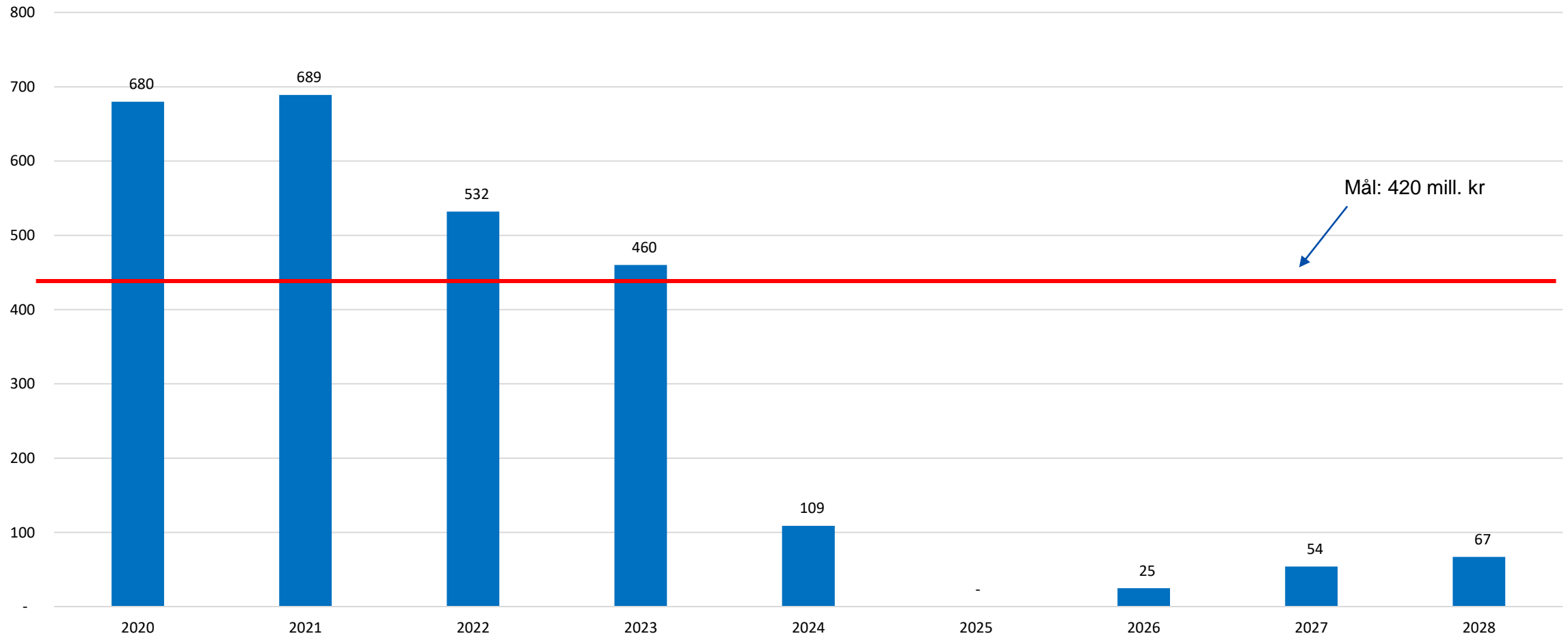
Netto premieavvik settes av på fond for amortisering av premieavvik for å unngå svekkelse av likviditeten. Netto premieavvik er på 621 mill. kr i økonomiplanperioden.

Sentralt disposisjonsfond 2020-2028 (pr. 31.12)

Kristiansand
kommune

Mål: Sentralt disposisjonsfond på 4 % av sum driftsinntekter, dvs. om lag 420 mill. kr

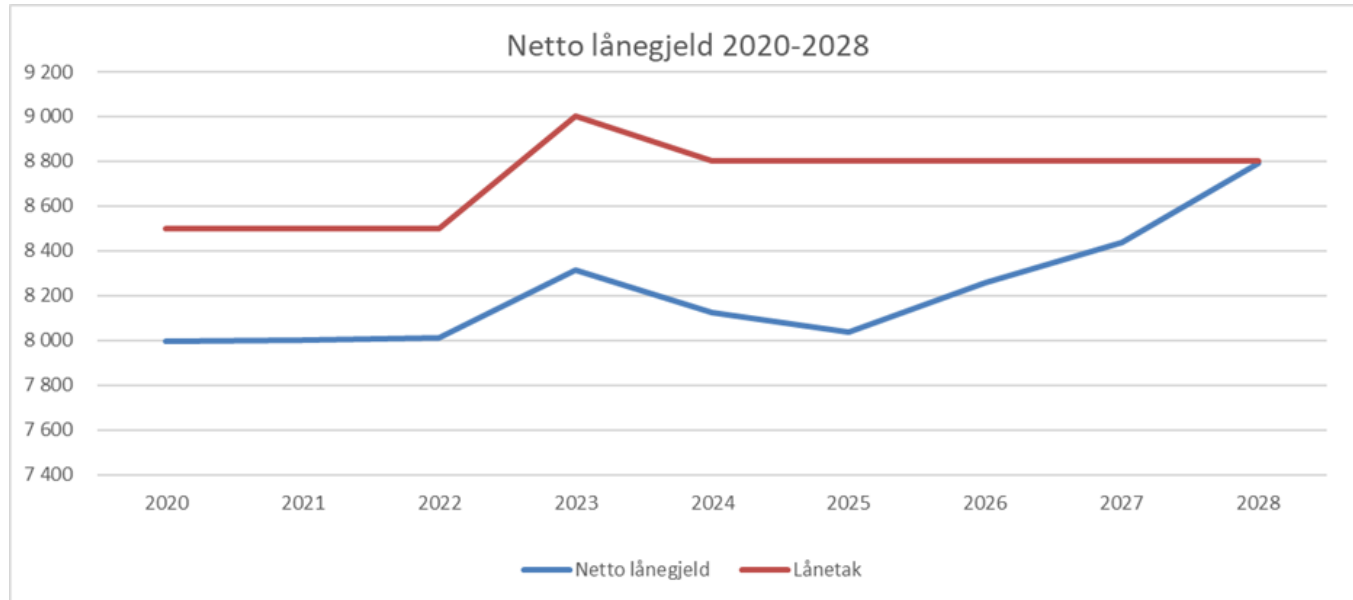
Netto lånegjeld 2020-2028

Handlingsregel: Tak på netto lånegjeld på 8,8 mrd. kr fra 2024. Prisjusteres ikke.

Kristiansand
kommune

Tall i mill. kr

- Økningen fra 2024 til 2028 utgjør 665 mill. kr til 8,79 mrd. kr
- Tas det hensyn til forventet prisvekst reduseres netto lånegjeld reelt med 162 mill. kr fra 2024 til 2028
- Gjennomsnittlig rente på kommunens låneportefølje er i 2025 budsjettert med 3,79 %, og forutsettes å reduseres til 3,59 % i 2027

Investeringsbudsjett 2025-2028 (eksklusiv inntekter)

Kristiansand
kommune

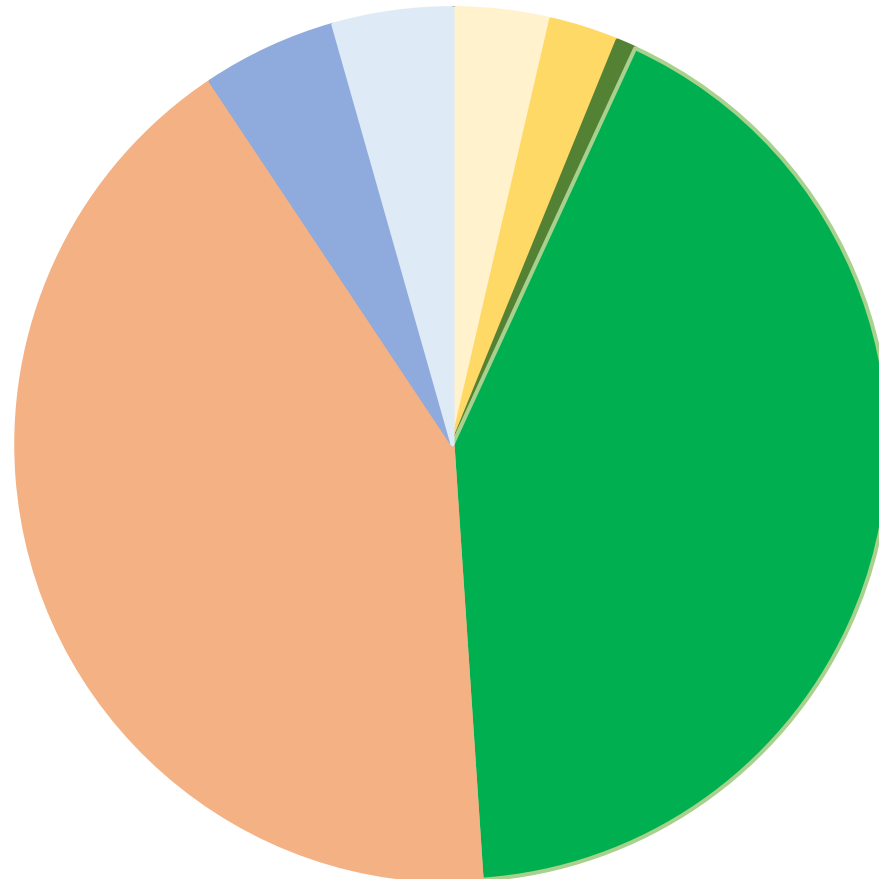
Beløp i 1000 kr	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2025-2028	Sum
Organisasjon	3 000	3 000	12 100	3 000		21 100
Oppvekst	194 119	272 609	461 404	673 656		1 601 788
Helse og mestring	249 081	456 507	401 141	413 218		1 519 947
Kultur og innbyggerdialog	57 948	30 603	20 488	17 020		126 059
By- og stedsutvikling	574 199	680 924	706 375	625 676		2 587 174
Investeringer i varige driftsmidler	1 078 347	1 443 643	1 601 508	1 732 570		5 856 068

Beløp i 1000 kr	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2025-2028	Sum
Kirken Den Norske (eksl.mva)	5 000	5 000	5 000	5 000		20 000
Egenkapitaltilskudd	943	967	990	1 015		3 915
Randesund kirkegård-utvidelse	250	0	0	0		250
Tveit kirkegård - utvidelse	50	0	0	0		50
Kristiansand kapell - tak	0	0	2 500	0		2 500
Voie kirkegård - utvidelse	11 405	17 841	429	0		29 675
Justeringsrett - til budsjettering	9 923	9 922	7 826	7 378		35 049
Tilskudd til andres investeringer	27 570	33 730	16 745	13 393		91 439

Netto driftsbudsjett 2025 områdene totalt 8,5 mrd. kr

Kristiansand
kommune

- Kommunedirektør (0,1%)
- Organisasjon (3,6%)
- Økonomi (2,5%)
- Samhandling og innovasjon (0,7%)
- Oppvekst (42,1%)
- Helse og mestring (41,7%)
- Kultur og innbyggerdialog (4,9%)
- By- og stedsutvikling (4,4%)

Netto driftsbudsjett områdene i 2025 - 2028

Kristiansand
kommune

Beløp i 1000 kr	Oppr. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Kommunedirektør	6 127	6 369	6 369	6 369	6 369
Organisasjon	251 213	301 611	295 586	298 867	291 667
Økonomi	125 498	215 918	216 870	218 255	218 255
Samhandling og innovasjon	53 208	59 901	52 095	49 562	49 662
Oppvekst	3 340 076	3 570 841	3 551 725	3 547 387	3 540 282
Helse og mestring	3 290 038	3 541 100	3 542 860	3 526 398	3 555 425
Kultur og innbyggerdialog	409 540	420 233	426 310	431 815	423 310
By- og stedsutvikling	420 788	373 841	344 922	323 545	300 281
Utenomsektorielt	49 875	-51 530	-102 325	-85 784	-59 975
Sum bevilgninger drift, netto	7 946 363	8 438 283	8 334 411	8 316 413	8 325 275

Totale innsparingstiltak 2025-2028

Kristiansand
kommune

Tall i 1000 kr

	2025	2026	2027	2028
Organisasjon	-4 600	-5 700	-6 400	-6 400
Økonomi	-1 100	-2 100	- 2 700	-2 700
Samhandling og innovasjon	-2 000	-4 000	-4 500	-4 500
Oppvekst	0	0	0	0
Helse og mestring	-1 300	-2 600	-2 600	-2 600
Kultur og innbyggerdialog	-3 400	-4 700	-5 400	-5 400
By- og stedsutvikling	-2 500	-4 400	-5 400	-5 400
Reduserte leiekostnader administrasjonsbygg		-3 000	-8 000	-8 000
Sum	-14 900	-26 500	-35 000	-35 000

Effekt besparelse på strøm 21 mill. kr i perioden på bakgrunn av energiprojekt i investering.

I tillegg til dette er det ikke kompensert fullt ut for demografiendringer og utfordringer med å tilpasse driften innenfor vedtatt ramme i 2024 i Helse og mestring og enkelte tjenester i Oppvekst

Noen av områdene har i tillegg omdisponert tiltak internt.

Organisasjon

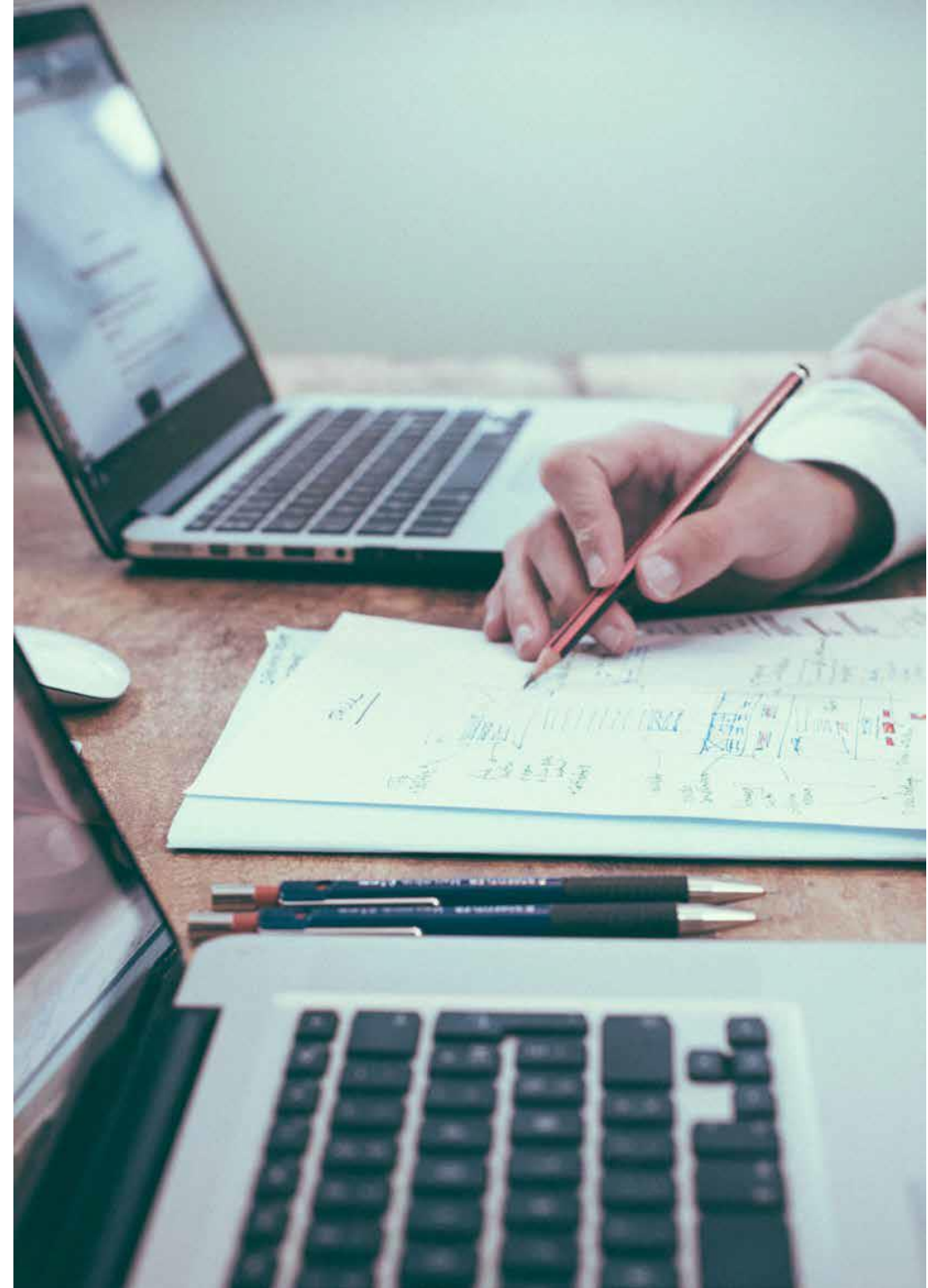
- Budsjettet er økt med 40 mill. kr i 2025 i forhold til 2024
- Budsjettet er økt med 30 mill. kr i 2028 i forhold til 2024
- Overføring av forsikringsbudsjett fra økonomi på 27 mill. kr i tillegg til økning av forsikringspremien på årlig 7 mill. kr
- Opptrapping på 5 lærlinger fra 2024 til 2025
- Økte lisenskostnader til Microsoft med 2 mill. kr årlig
- Lederutviklingsprogram økning på 250 000 kr årlig
- Digitalt kompetansestyringssystem 1,15 mill. kr i 2026 og i 2027
- Midler til Stortingsvalg i 2025 og Kommunevalg i 2027
- Investeringer på IT kapasitet og sikkerhet på 20,8 mill. kr 2025-2028

- Innsparingskrav:
 - - 4,6 mill. kr i 2025 i forhold til 2024
 - - 6,4 mill. kr i 2028 i forhold til 2024

Økonomi

- Budsjettet er økt med 85,7 mill. kr i 2025 i forhold til 2024
 - Budsjettet er økt med 88 mill. kr i 2028 i forhold til 2024
 - Overføring av tilskudd til Kristiansand brann og redning IKS (KBR) med 105,8 mill. kr
 - Økt tilskudd til KBR pga. av kriterier, ny brannstasjon og andel 110 sentral (1,7 mill. kr i 2025 og 9,7 mill. kr fra 2027)
 - Overføring av forsikringsbudsjett til organisasjon på 27 mill.
 - Kostnader nytt ERP system med 4 mill. kr i 2025 og 2 mill. kr i 2026
 - Innkjøpsmiljøene i kommunen slås sammen og 3 personer overføres til innkjøp fra By- og stedsutvikling
 - Budsjett til revisjon og kontrollutvalg på 11,9 mill. kr, økning på 300 000 kr i 2025 forhold til 2024 iht. vedtak i Kontrollutvalget
-
- Innsparingskrav:
 - - 1,1 mill. kr i 2025 i forhold til 2024
 - - 2,7 mill. kr i 2028 i forhold til 2024

Samhandling og innovasjon

Drift:

- Budsjettet er økt med 4,6 mill. kr i 2025 i forhold til 2024
- Budsjettet er redusert med 5,6 mill. kr i 2028 i forhold til 2024
- Økning av driftsbudsjett i 2025 og i 2026 med 2 mill. kr og disposisjonsfond tas ned tilsvarende i årsoppgjør 2024.
- Prosjekt tjenesteplattform 1,5 mill. kr årlig
- Medlemskontingent Region Kristiansand nedjusteres med 200 000 kr i 2025 og 400 000 kr fra 2026
- Europakonferansen og Demokratiuken finansiert med 900 000 kr fra 2026
- Fast årlig tildeling til Regionalt næringsfond med 900 000 kr
- Prosjektperiode for programmet Flere i arbeid avsluttes fra 2026 og 6,3 mill. kr tas ut fra budsjettet

Investering:

- Tidligere budsjettpost på digitaliseringsmidler tas ut fra investering. Prioriterte prosjekter inn i drift.
- Innsparingskrav:
 - - 2 mill. kr i 2025 i forhold til 2024
 - - 4,5 mill. kr i 2028 i forhold til 2024

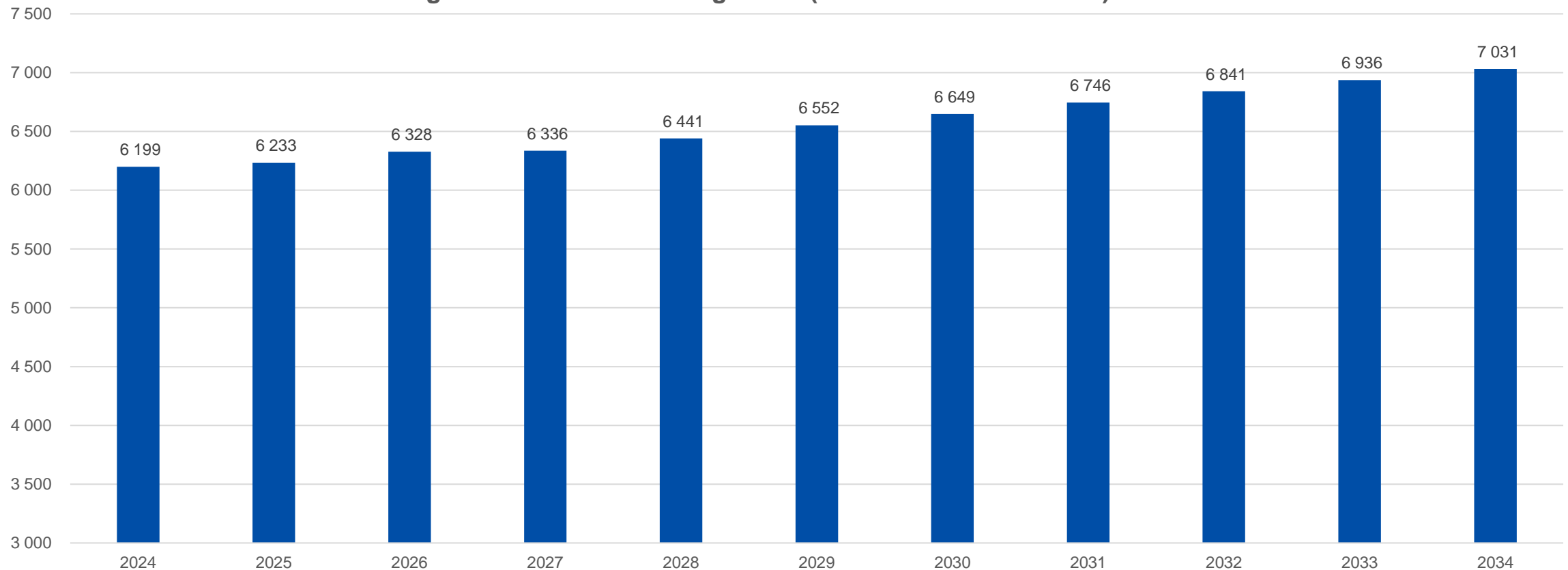

Oppvekst barnehage – befolkningsprognose 1-5 år

Kristiansand
kommune

Forventet utvikling i antall barn i barnehagealder (høsten det aktuelle året)

Overkapasitet på 184 barnehageplasser høsten 2024

Det forventes at antall barn i barnehagealder økes med 832 barn fra 2024 til 2034

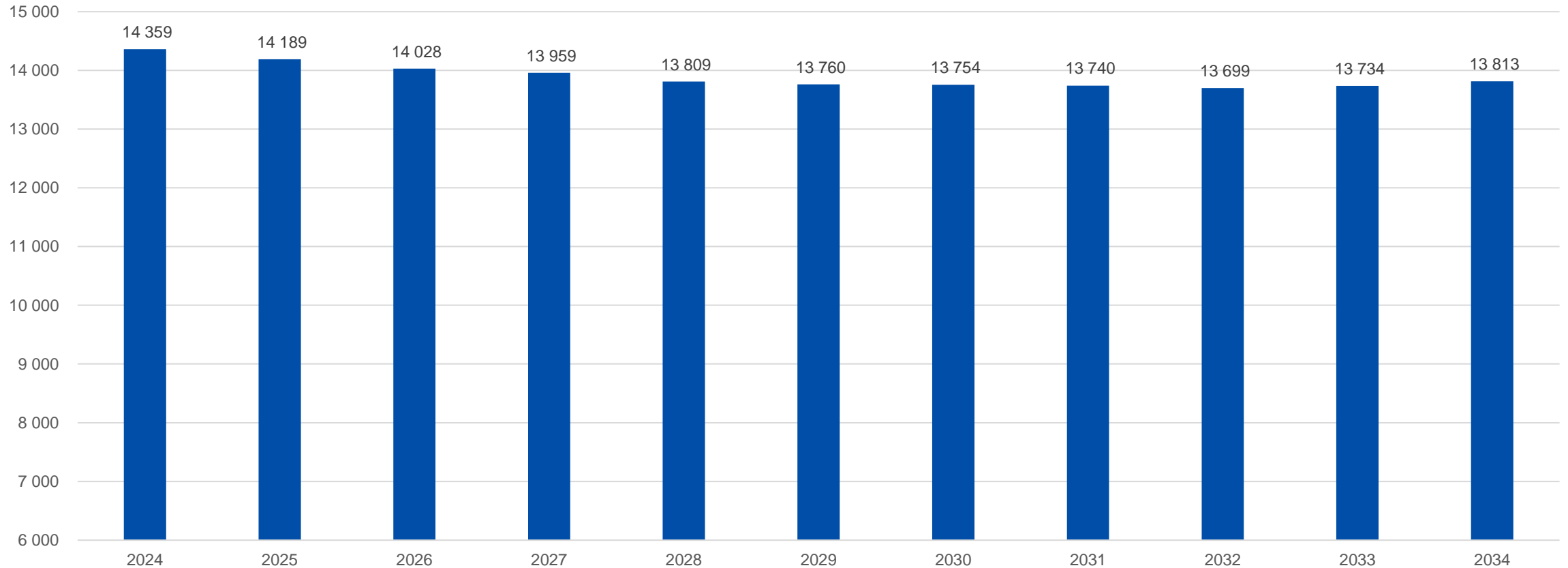
I perioden 2024 til 2034 ser det ut til å bli behov for ca. 430 nye barnehageplasser

Oppvekst skole – befolkningsprognose 6-15 år

Kristiansand
kommune

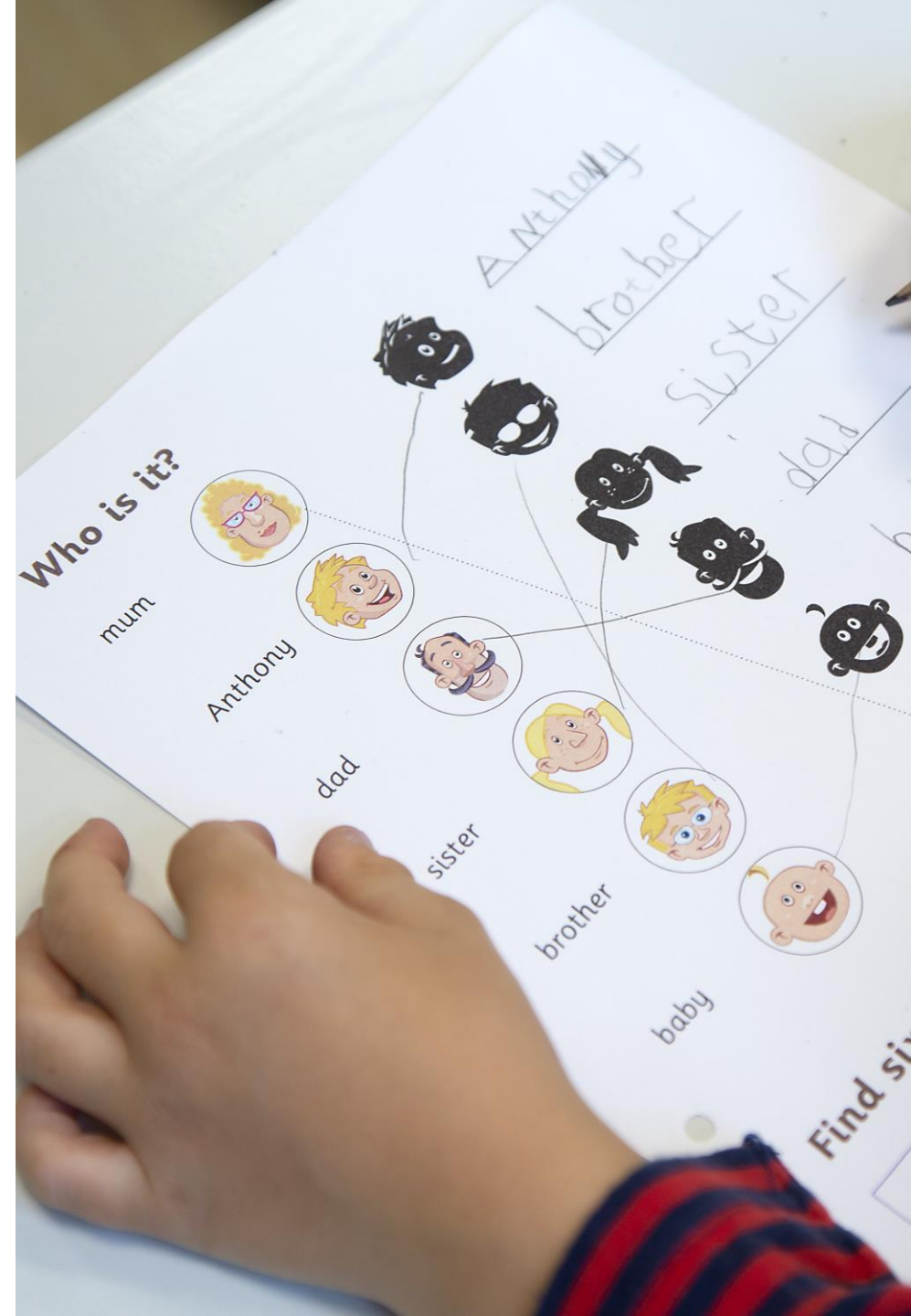
Forventet utvikling i antall elever (høsten det aktuelle året)

546 færre elever i 2034 enn i 2024 (nedgang på 3,8%)

Oppvekst, drift

- Budsjettet er økt med 77,8 mill. kr i 2025 i forhold til 2024
- Budsjettet er økt med 47,2 mill. kr i 2028 i forhold til 2024
- Reduksjon av makspris foreldrebetaling barnehage med 40,7 mill. kr (statsbudsjett 2024)
- Helårsvirkning gratis kjernetid SFO for 3. trinn med 23,5 mill. kr (statsbudsjett 2024)
- Økning kommunale satser til private barnehager 9,5 mill. kr
- Styrking av skolebudsjettet med 5 mill. kr årlig (på bakgrunn av flere elever i kompetanseavdelingene)
- Styrket tiltak for enkeltbarn i barnehagene med 5 mill. kr årlig
- Økt bemanning i barnehagene med 5,4 mill. kr (statsbudsjett 2025)
- Styrking av budsjett til barnevern (institusjon) med 4 mill. kr i 2025
- Omprioritering av midler til opptrappingsplan for psykisk helse fra statsbudsjett 2024 med 2 mill. kr til Gatepuls i Oppvekst og 900 000 kr til Rask psykisk helsehjelp
- Opptrappingsplan for psykisk helse med 2,9 mill. kr (statsbudsjett 2025) der 1 mill. kr foreslås til Oppvekst og 1,9 mill. kr til Helse og mestring
- Årlige demografijusteringer skole og barnehage
- Innsparingskrav totalt Oppvekst:
 - Ingen vedtatte rammereduksjoner
 - Men har egne omprioriteringstiltak som er en videreføring fra 2022 med 4,4 mill. kr i økning i 2025 stigende til 11,7 mill. kr fra 2028 (totalt 37 mill.kr i 2027 i forhold til 2023)

Innsparinger og omprioriteringer

Videreføring av tiltak satt i verk i 2023, endringer i forhold til 2024:

Tall i 1000 kr	2025	2026	2027	2028
Innsparinger og omprioriteringer til styrket tilbud Barnehage				
Reduserte utgifter til matsservering som følge av endret vedtak (Barnehage)	1 261	4 413	4 413	4 413
<i>Barnehagestruktur – inkl. besparelse i Eiendom (Barnehage)</i>	0	0	0	0
Sum Barnehage	1 261	4 413	4 413	4 413
Innsparinger og omprioriteringer til Skole				
Innsparing nivå 2 – omdisponere til skoleområdet (Direktør)	1 333	1 333	1 333	1 333
Omgjøre Øvre Slettheia skole til barnehage	1 845	1 845	1 845	1 845
<i>Skolebehovsplan – endring skolestruktur</i>	0	1 025	3 075	3 075
Ny skolestruktur U-trinn Hånes/Tveit (Skole)	0	0	450	1 025
Sum Skole	3 178	4 203	6 703	7 248
Totale innsparinger/omprioriteringer	4 438	8 615	11 115	11 690

Totalt 37 mill. kr fra 2027 i forhold til 2023

Oppvekst, investeringer

- Lauvåsen ungdomsskole (ferdig til aug.2027)
- Ny skole på Brattbakken (oppstart 2028 og ferdig i 2029)
- Tordenskjoldsgate skole (oppstart bygging i 2026 og ferdig i 2028)
- Voiebyen skole avsetning i 2028 til planlegging av utvidelse
- Havlimyra barnehage planleggingsmidler 2028
- Skolebehovsplan akuttiltak avsetning i 2025
- Skolebehovsplan strukturtiltak årlig avsetning (plan ute på høring – vedtak i bystyret januar 2025)
- IKT 61,4 mill. kr, i perioden

**Totale investeringer på Oppvekst 2025-2028:
1,6 mrd. kr**

- Utendørsarbeid ved skolene (4 mill. kr i perioden)
- Strakstiltak i skolen (4 mill. kr i perioden)
- Innvendige oppgraderingstiltak kommunale barnehager (12 mill. kr)

Wilds Minne skole og flerbrukshall Foto: Kristiansand kommune

Helse og mestring, drift

- Budsjettet er økt med 89,4 mill. kr i 2025 i forhold til 2024
- Budsjettet er økt med 124,4 mill. kr i 2028 i forhold til 2024
- Kompensasjon for mindre inntekt fra staten til kostnader ressurskrevende tjenester (26,2 mill. kr årlig fra 2025)
- Kompensasjon for økte kostnader til bosetting av 500 flyktninger fra Ukraina i 2024 er lagt inn fra 2025 med 53 mill. kr og totalt 234 mill. kr i fireårsperioden. Finansiert av økt integreringstilskudd fra staten.
- Kompensasjon for økte kostnader i sosialhjelp og KVP med 15 mill. kr i 2025 og 10 mill. kr fra 2026 finansiert av integreringstilskudd
- Kompensasjon for aktivitetsvekst innen habiliteringsfeltet, tilsvarende 15 mill.kr fra 2025 og videre i perioden
- 6 boliger innen rusfeltet Voie Ringvei med oppstart til 2028 (12,6 mill. kr)
- Avlastning barn og unge 5 mill. kr årlig (institusjon)
- Utvidelse av avlastningsplasser på habilitering Lundeveien med oppstart til 2027 (12,5 mill. kr i 2027 og 17,8 mill. kr fra 2028)
- Ny elektronisk pasientjournal 17,9 mill. kr i 2025
- Klimatiltak matsvinn 1 mill. kr i 2025 og 1 mill. kr i 2026
- Driftsmidler til 14 plasser (19,3 mill. kr) på nytt omsorgssenter i Randesund 2026

Helse og mestring drift forts.

- Statsbudsjett 2024, midler til opptrappingsplan for psykisk helse med 2 mill. kr til forebyggende psykisk helsearbeid i Oppvekst og Helse og mestring, rettet mot ungdom. 900 000 kr til Rask psykisk helsehjelp, unge.
- Statsbudsjett 2025 midler til opptrappingsplan psykisk helse og rus med 2,9 mill. kr fra 2025. 1 mill.kr til psykisk helsearbeid i Oppvekst og Helse og mestring, rettet mot unge, 1 mill. kr til Rask psykisk helsehjelp og 900 000 kr til økt tilskudd frivillige og ideelle organisasjoner.
- Full drift av Kleplandstunet og åpning av resterende 32 plasser utsettes fra 2025 til høsten 2026 (27,1 mill. kr). Midlene omprioriteres til avlastning, etablering av natthjem, tiltak for å komme i driftsbalanse og risikodempende tiltak i forbindelse med utsatt åpning av langtidsplasser sykehjem
- Bevilgning til husassistenter/avdelingsverter prioriteres inn i TØRN arbeidet (3 mill. kr i 2025 og i 2026)
- Avvikling av bemanning fra NAV ved innbyggertorg på Tangvall og Nodeland
- Samle kommunens matproduksjon ved sentralkjøkkenet på Bråvann
- Innsparingskrav:
 - - 1,3 mill. kr i 2025 i forhold til 2024
 - - 2,6 mill. kr i 2028 i forhold til 2024
 - egne omstillingstiltak for å håndtere forventet underbalanse ved inngangen til
 - I tillegg er området ikke fullt ut kompensert for demografikostnader i perioden 2025

Utvikling av heldøgns omsorgsplasser

- **2024:** 10 omsorgsboligplasser Songdalstunet stengt, beboere flyttet til omsorgsbolig i leiligheter. 20 korttidsplasser Rehabilitering flyttet fra Kløvertun til Valhalla – reduksjon i antall ordinære korttidsplasser. Kapasiteten er opprettholdt gjennom økt sirkulasjon på eksisterende korttidsplasser. 16 sykehjemsplasser Randesund stengt for å klargjøre for utbygging.
- **2026:** 32 resterende plasser Kleplandstunet åpnes. 14 plasser Langenes omsorgssenter er anbefalt å ikke gjenåpne.
- **2027:** 58 nye plasser på Randesund omsorgssenter åpnes. 14 plasser på Strømme stenges.
- **2028:** Det etableres 5 spesialiserte korttidsplasser i Helsehuset på Eg
- **2029:** 35 nye plasser på Strømme åpnes
- **Fra 2031:** Nytt omsorgssenter med opptil 144 plasser åpnes i flere faser, her estimert med 50+50+44 med to års mellomrom.

Helse og mestring, investeringer

- 6 boliger rusfeltet – småhusmodell Voie (2028)
- Ny bolig rus og psykisk helse avsetning i 2028
- Utvidelse av Lundeveien avlastning (drift 2027)
- Nytt aktivitetssenter vest (avsetning 2027)
- Nytt helsehus (ferdig 2028) – samarbeidsprosjekt med sykehuset (avsetning på 596 mill. kr i perioden)
- Nytt omsorgssenter Randesund (drift 2027), avsetning 449 mill. kr
- Nytt omsorgssenter Strømme (drift 2028), avsetning 258 mill. kr
- Nytt omsorgssenter 2031 (utsatt 1 år, avsatt planleggingsmidler i 2026)
- Elektronisk pasientjournal (2026)
- Oppgradering kjøkken sykehjem
- Oppgradering personalfasiliteter boliger (1 mill. kr. årlig)
- Årlige bevilgninger på IT, kjøkken, sykesignalanlegg, m.m.

**Totale investeringer på Helse og mestring
2025-2028: 1,5 milliarder kr**

Foto: Kristin Ellefsen

Kultur og innbyggerdialog, drift

- Budsjettet er redusert med 5,3 mill. kr i 2025 i forhold til 2024 og reduseres med 2 mill. kr i 2028 i forhold til 2025
- Reduksjonen skyldes i hovedsak engangstilskudd til Fullriggeren Sørlandet og Vannspeilet i Nodeviga i 2024
- Statsbudsjett 2025 - bevilgning til Vest-Agder-museet på 139 mill. mill. kr. Andel Kristiansand 33,2 mill. kr hvorav 11 mill. kr i 2026, 15 mill. kr i 2027 og 7,2 mill. kr i 2028
- Tall Ships Races 2025, området tilføres 2,1 mill. kr (siste rest av total bevilgning på 8 mill. kr)
- Tilskudd til kulturinstitusjonene er justert i tråd med forslag til Statsbudsjett 2025
- Økt tilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner vedtatt i økonomiplan 2024-2027. Økning 2025 utgjør 564 000 kr og 1,1 mill. kr fra 2026
- Ordningen med fritidsfond videreføres
- Innsparingskrav:
 - - 3,4 mill. kr i 2024 i forhold til 2023
 - - 5,4 mill. kr i 2028 i forhold til 2024

Kultur og innbyggerdialog, investeringer

- Utskifting/oppgradering av kunstgressbaner (15 mill. kr i året, økning på 3 mill. kr)
- Ny kunstgressbane Kongsgård 2025 (18 mill. kr)
- Hovedbiblioteket – ombygging kontorarbeidsplasser (frigjør areal andre bygg) 2025
- Gimle idrettspark – fordrøyningsanlegg og 11'er bane 2025 (12,5 mill. kr)
- Idda arena – nytt kjøleanlegg til ishall og curlingbane 2025 10 mill. kr
- ENØK- flomlys utendørs idrettsanlegg LED-lysprosjekt – 17,6 mill. kr (10 mill. kr netto)
- Miljøstasjoner utendørs idrettsanlegg – 1 mill. kr
- Fond for kommunal kunst med 800 000 kr årlig
- Oppgradering av idrettsanlegg med 800 000 kr årlig
- Utvikling av kulturarenaer med 250 000 kr årlig

Totale investeringer på Kultur og innbyggerdialog 2025-2028: 182 mill. kr (inkl. Kirkelig fellesråd)

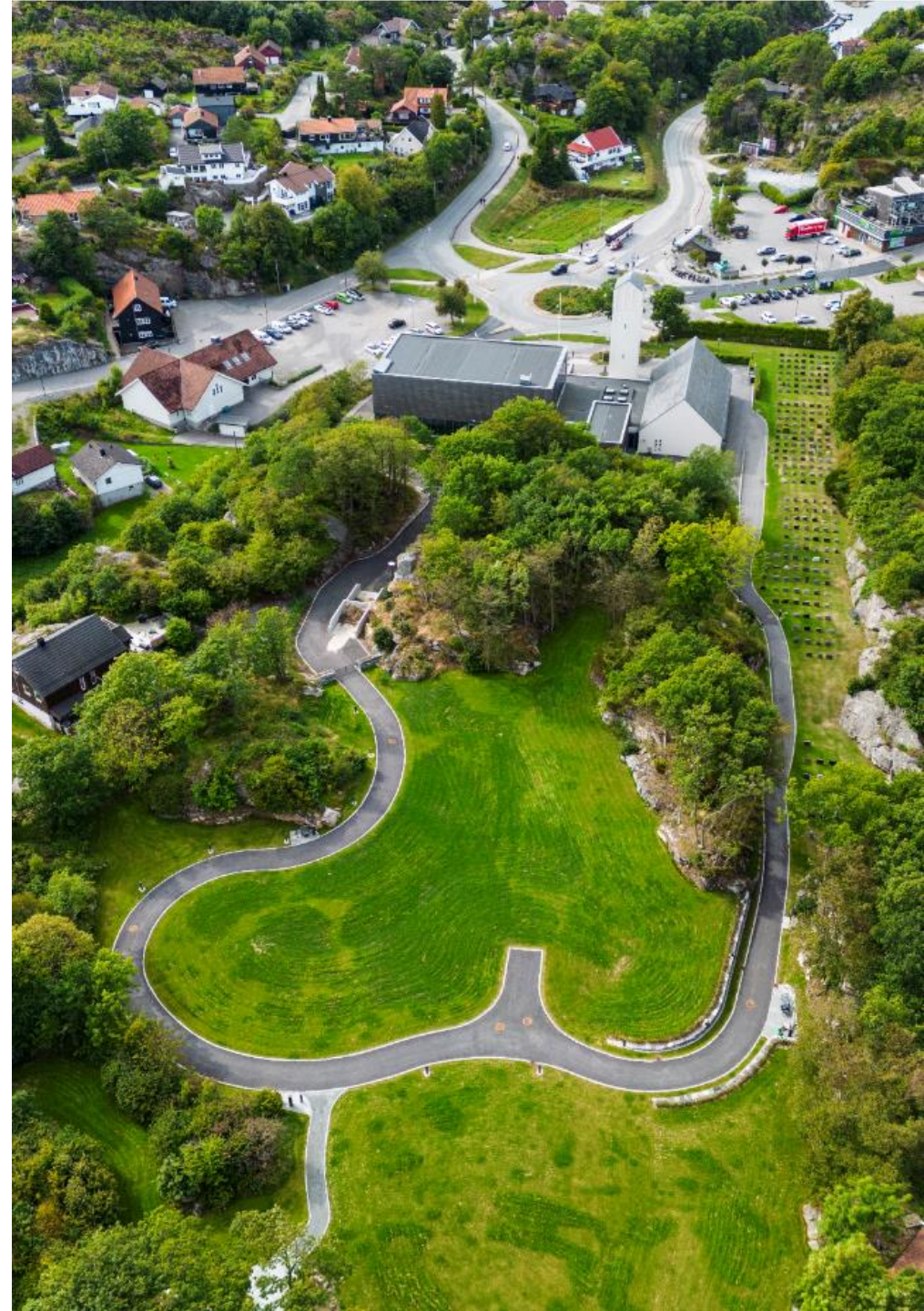
Kirkelig fellesråd

Drift:

- Totalt driftstilskudd i 2025: 73,6 mill. kr
- Økte driftskostnader på 100 000 kr til håndtering av varmestyring og brannsikkerhet
- Bevilgning fra 2023 på 1,9 mill. kr til økte strømkostnader videreføres
- 51 000 kr i økt innsparingskrav/reduisert driftstilskudd (154 000 kr fra 2027 vedtatt i økonomiplan 2024-2027)

Investering:

- Utvidelse av Voie kirkegård 29,6 mill. kr – ferdig 2027
- Kristiansand kapell utskifting av tak med 2,5 mill. kr i 2027
- Utvidelse av Randesund kirkeråd til 32,5 mill. kr - ferdig 2025
- Utvidelse av Tveit kirkegård til 11,3 mill. kr – ferdig 2025
- Generelt investeringstilskudd økes fra 3,5 mill. kr til 5 mill. kr fra 2025
- Egenkapitaltilskudd KKP – 0,9 mill. kr

By- og stedsutvikling

- Budsjettet er redusert med 67,7 mill. kr i 2025 i forhold til 2024
- lavere inntektskrav selvkosttjenester vann og avløp på 23,5 mill. kr (pga. forventet lavere rente)
- Driftstilskudd til Kristiansandsregionen brann og redning (KBR) på 105,8 mill. kr er overført til Økonomi
- Byvekstavtalen forutsetter 15% lokalfinansiering, 10 mill. kr årlig
- Avvikling av Areal- og transport prosjektet (ATP) 6,5 mill. kr
- Energiprojektet med solseller til totalt 108 mill. kr i investering medfører sparte strømkostnader på 21 mill. kr i drift i perioden
- Økt bevilgning til vedlikehold av kommunale boliger og bygg på 3 mill. kr (øker til 6 mill. kr fra 2028)
- Områdeplan for Lagmannsholmen i 2025 (1 mill. kr) og Randesund bydelssenter i 2026 (1 mill. kr)
- Innkjøpsmiljøene i kommunen slås sammen og 3 personer overføres til innkjøp
- Innsparingskrav:
 - - 2,5 mill. kr i 2025 i forhold til 2024
 - - 5,4 mill. kr i 2028 i forhold til 2024

Redusert moms på kommunale avgifter

Kristiansand
kommune

Områdedirektør Helge Elde i KS mener grepet vil gjøre det mulig for kommunene å gjøre nødvendige investeringer framover. Foto: KS

– Gledelig med redusert moms på vann og avløp

Regjeringen foreslår å redusere momsen på vann og avløp fra 25 til 15 prosent fra 1. mai neste år. KS, Norsk Vann og Huseierne gleder seg over budsjettlekkasjen.

Ved full effekt (2026) utgjør lavere moms om lag 1000 kr i året for en husstand.

Avgiftsøkningen vil fremover bli betydelig noe som skyldes økt investeringsnivå (utskifting av ledningsnett samt nye krav til rensing)

Kommunale avgifter 2025 for bolig på 120m²

	2024	2025	Endring i kr	Endring i %
Vann	3 323	3 468	145	4,36 %
Avløp	6 770	6 772	2	0,03 %
Renovasjon	4 396	5 231	835	19,00 %
Feiing	330	344	14	4,24 %
Sum kommunale avgifter	14 819	15 815	996	6,72 %

Med MVA

Fra 1. mai reduseres mva. fra 25 % til 15 %. Det det mer enn halverer de samlede avgiftene.

Økning på kr 450 (3 %) mot kr 996 (6,72 %).

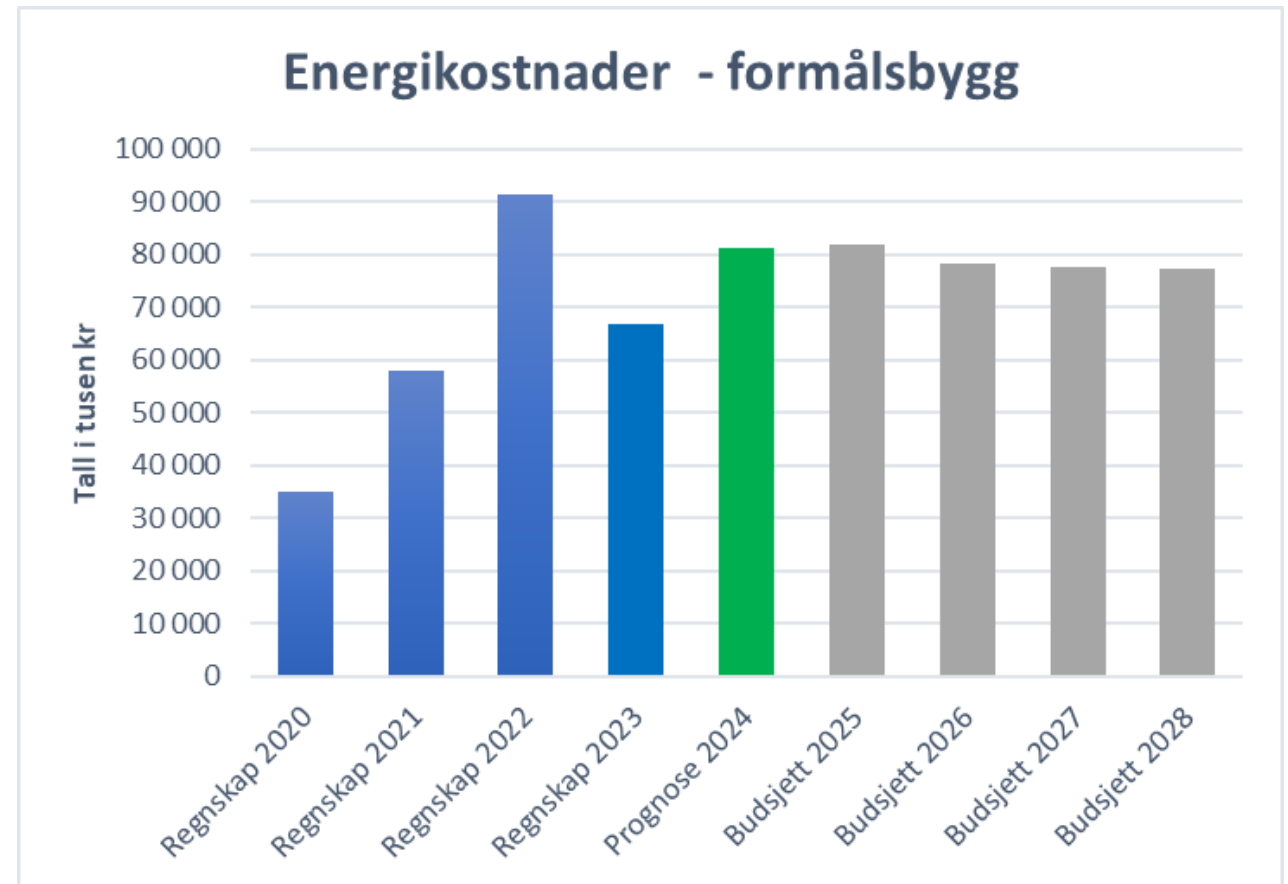
Fra 2026 er det helårseffekt (realøkning på kr 201 dvs. 1,32 %)

Energikostnader formålsbygg 2020-2028

Kristiansand
kommune

- Prognosene i dag tyder på at energikostnadene stabilisere seg på et nivå som er høyere enn det vi har vært vant til.
- Energieffektivisering blir viktig for å redusere forbruk og dermed kostnader.
- Investering i solceller, utskifting til LED-lys og nye varmeanlegg gir en positiv effekt på forbruket, og det er lagt inn forventet besparelse i økonomiplanen.
- Kristiansand har lavest energibruk i formålsbyggene målt i kWh/m² av ASSS kommunene.
- I tillegg til energikostnader til formålsbygg kommer energikostnader til kommunale boliger, veilys og andre anlegg.

Økt satsing på vedlikehold formålsbygg

Kristiansand
kommune

Nye bygg 2020-2024

- Kringsjø skole og flerbrukshall*
- Mosby oppvekstsenter*
- Sygna kultursenter
- Knuden kulturskole
- Søgne skole og idrettssenter*
- Strømmehaven (dagsenter og sonekontor)
- Greipstadhallen
- Fergefjellet barnehage*
- Wilds minne skole og flerbrukshall*
- Utvidelse Vågsbygd skole

Planlagte bygg 2025-2028

- Omsorgssenter øst (Randesund)* (2027)
- Ny skole Lauvåsen (2027)
- Tordenskjoldsgate skole – utvidelse (2028)
- Nytt helsehus Eg (2028)

For bygg som er ferdigstilt i perioden 2020-2024 er det avsatt årlige bevilgninger til vedlikehold slik at byggene kan holdes i Tilstandsgrad 1 i byggets levetid.

I 2025 er vedlikeholdsbudsjettet til A-bygg økt med **15,6 mill. kr** i forhold til 2020.

Kommunens bruttoareal (BTA) Bygg-funksjonene definert i KOSTRA 31.12.2023				
Bygg-funksjon:	Areal		Sum areal	Andel A- bygg
	A- bygg	B- bygg		
130 Adm	18 040	14 255	32 295	56 %
221 Barnehager	13 662	18 742	32 404	42 %
222 Skoler	108 589	103 235	211 824	51 %
261 Institusjon	33 218	53 752	86 970	38 %
381 Idrett	27 874	63 256	91 130	31 %
386 Kultur	14 657	27 497	42 154	35 %
Sum/andel	216 040	280 737	496 777	43 %

Andelen A-bygg øker etter hvert som det gjøres nye investeringer.

Det er avsatt ytterligere **7,3 mill. kr** til vedlikehold i 2028 som følge av nye bygg som er planlagt ferdigstilt i perioden.

*Erstatter tidligere b-bygg hvor det ikke var midler til vedlikehold

Vedlikehold kommunale boliger

Kristiansand
kommune

Kommunedirektøren foreslår i økonomiplanen for 2025-2028 å øke rammene til vedlikehold med 1 mill. kr i året. Økende til 4 mill. kr i 2028.

Budsjettet brukes i stor grad til istandsetting mellom leieforhold og akutte hendelser. Lite rom for planlagt vedlikehold.

Bystyret vedtok ved forrige rullering at det i tillegg skal brukes 10 mill. kr til boliger for habilitering. Prognosen tilsier at det brukes 5 mill. kr i 2024, og det planlegges for å bruke 5 mill. kr i 2025.

Bystyret behandler sak om søknad om opphevelse av stiftelsene 30. oktober. Ved en eventuell opphevelse foreslår kommunedirektøren at disponible midler i stiftelsene avsettes til å styrke vedlikeholdet.

År	Vedlikehold, beløp i 1000	Antall boliger	Vedlikehold pr bolig i kr
2025	32 219	2014	15 998
2024	30 458	2030	15 004
2023	47 521	2033	23 375
2022	37 840	2052	18 441
2021	28 087	2027	13 857
2020	22 973	2088	11 002

Alle tall prisjustert til 2025

Boliger fordelt på eier	
Kristiansand kommune	1219
Kristiansand boligstiftelse	554
Kristiansand kommunes stiftelse for utleieboliger	241
Kongens senter	50
Sum	2064

Status 02.10.2024

Investering og salg kommunale boliger

Kristiansand
kommune

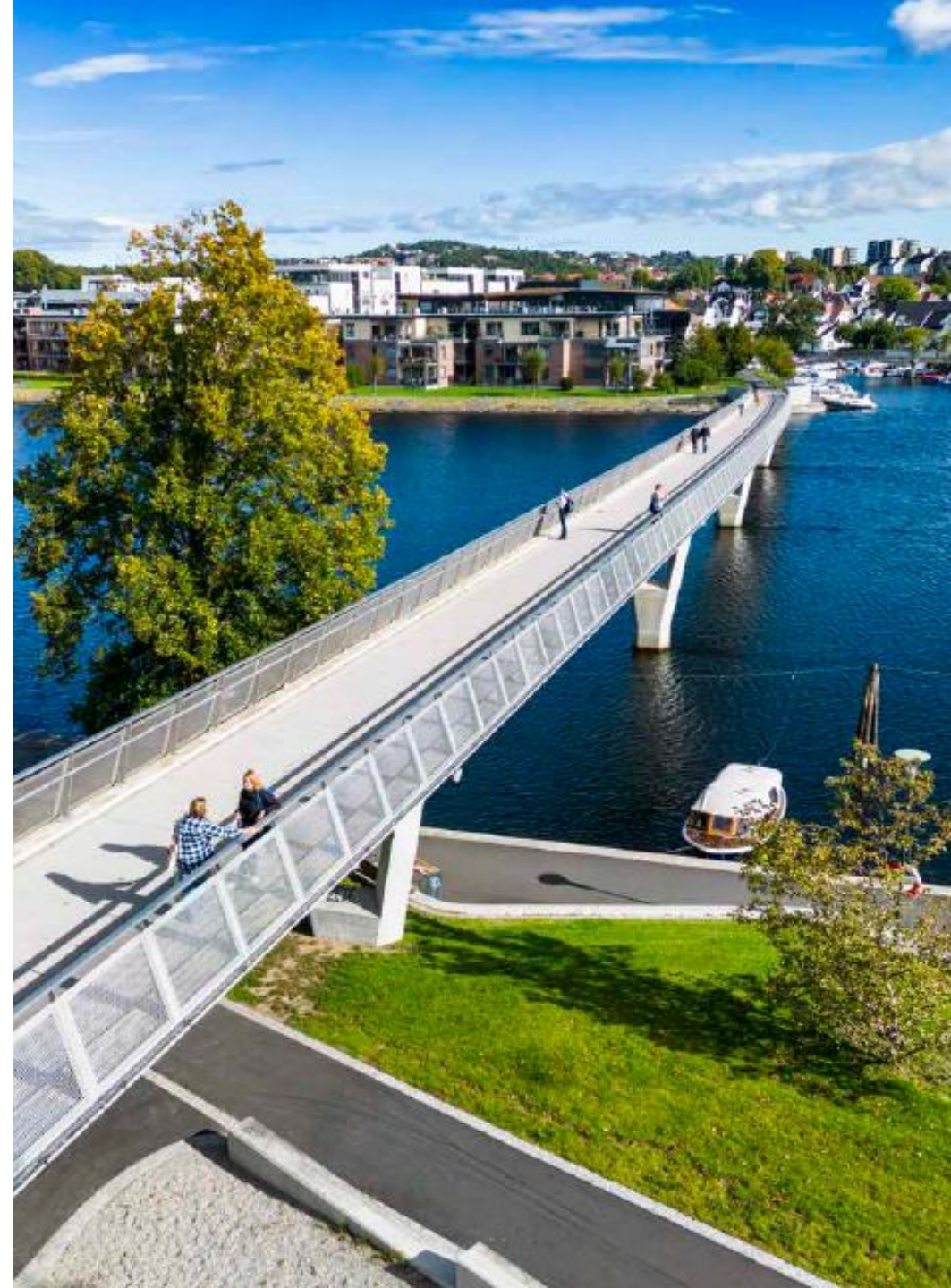
Investeringsprosjekter	Samlede	Økonomiplan				Sum
	prosjektbeløp	2025	2026	2027	2028	2025-2028
	Brutto prosjektutgift					
Investeringer - bolig						
EIE – 6 bemannede boliger rusfeltet – småhusmodell	68 707	0	5 000	63 707	0	68 707
EIE- Oppgradering personalfasiliteter boliger	12 300	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
EIE - Ny bolig rus og psykisk helse	65 000				5 000	5 000
Bolig - Kjøp og oppgradering kommunale boliger	Løpende	1 760	8 130	7 640	17 640	35 170
Bolig - Rehabilitering kommunale boliger	Løpende	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Salg av kommunale boliger	Løpende	-12 000	-18 500	-18 000	-18 000	-66 500

Det er en satsning på nye tilpassede boliger i økonomiplanperioden. Totalt er det foreslått bevilgninger på 125 mill. kr i perioden til bygging av nye boliger, kjøp og oppgradering og rehabilitering av eksisterende boliger.

I perioden er det forventet salgsinntekter fra salg av kommunale boliger som er vedtatt solgt, med tilsammen 66,5 mill. kr.

By- og stedsutvikling, investering

- Byvekstavtale 5 mill. kr årlig til kommunal egenandel
- Energiprogram og ENØK tiltak (75 mill. kr i perioden) (primært til solceller på tak kombinert med batteribank) 21 mill. kr i reduserte strømkostnader
- Utskifting av pelletsanlegg 8,8 mill. kr som gir 3 mill. kr i reduserte strømkostnader i perioden
- Utbedring av dammer (62,5 mill. kr i perioden)
- Kjøp av transportmidler og maskiner 139 mill. kr i perioden
 - 41,2 mill. kr er til personbiler (elbiler)
 - 98 mill. kr til biler og maskiner til bruk i produksjonen
- Ladestasjoner 13 mill. kr i perioden hvorav 8 mill. kr er ladestasjoner til publikum.
- Bevilgning gatelys – LED lys og råtne gatelysstolper (27,8 mill. kr i perioden)
- Domkirkens menighetshus skjøvet ut av perioden og det er satt av 3,5 mill. kr på drift til utbedring av bygget

By- og stedsutvikling, investering

- Sentrumsutvikling Tangvall (4 mill. kr)
- Bydelsfond 2,5 mill. kr i 2025, tas ut fra 2026
- Utbyggingsavtale Nybyen aktivitetspark (4 mill. kr)
- Brannsikring kommunale bygg (8 mill. kr)
- Utskifting av heiser (13 mill. kr)
- Radontiltak (8 mill. kr)
- Småbåthavner (16 mill. kr)
- Salg av utleieboliger, boligstrategiske prosjekter, fast eiendom og utbyggingsområder (242 mill. kr).
Kostnadssiden er på 43 mill. kr

Investeringer By- og stedsutvikling 2024-2027: 641,4 mill. kr ekskl. selvkostområdet.

By- og stedsutvikling, investering vann og avløp

- Arbeidsplanene på vann er på 248 mill. kr i perioden
- Arbeidsplanene avløp er på 346 mill. kr i perioden
- Rehabilitering av ledningsnett i Kvadraturen har en beregnet totalkostnad på 520 mill. kr, 104 mill. kr i perioden
- Nytt renseanlegg Søgne og Songdalen (400 mill. kr). Inkl. kapasitetsøkning Rosse vann (48 mill. kr)
- Kapasitetsøkning Rosse vann og reserveforsyning vest (191 mill. kr, 119 mill. kr i perioden)
- Reservevannforsyning øst for byen der ledningsnett koster 800 mill. kr, 130 mill. kr i perioden.
- Vannbehandlingsanlegg Grimevann i samarbeid med Lillesand kommune (205 mill. kr)

Investeringer By- og stedsutvikling, selvkostområdet 2025-2028: 1,9 milliarder kr

Kommunale aksjeselskap og foretak

Å Energi AS

Kristiansand kommune eier 6,0 prosent av aksjene i fusjonert selskap. Det er innarbeidet et utbytte på 135,9 mill. kr i 2025 og 71,8 mill. kr fra og med 2026.

Avfall Sør AS

Kristiansand kommune eier 87,9 prosent av selskapet. Det er i økonomiplanperioden lagt til grunn et årlig utbytte på 3,1 mill. kr i 2024-2027 og 5,9 mill. kr fra 2028.

Kristiansand Kino AS

Det er lagt til grunn utbytte på 2,5 mill. kr i 2025. Salg av eiendommen vil medføre redusert utbytte fra 2026 (1,5 mill. kr).

Kristiansand Næringssselskap AS

Basert på vurderinger fra selskapet er det lagt til grunn et utbytte på 25 mill. kr i 2025, 10 mill. kr i 2026 og 2027 og 15 mill. kr i 2028.

Kristiansand Havn KF

Det er ikke innarbeidet fra selskapet i perioden.

Usikkerhetsmomenter og kritiske forhold

Kristiansand
kommune

- Økonomiske rammebetingelser fra staten
 - Vekstanslag for frie inntekter
 - Innstramming i statlige ordninger
 - Endringer i beskatning av energisektoren.
- Tilpasninger av tjenestetilbudet
- Stort mottak av flyktninger
- Økende press som følge av befolkningsøkning og endring i befolknings sammensetning
- Lavt vedlikeholdsbudsjett og betydelig etterslep
- Vinterdrift
- Stor usikkerhet vedr. rentenivået.
- Avkastningen på energiverksfondet
- Pensjonskostnader og premieavvik

Lokalt --

Har brukt tre ganger så mye som normalt

Kommunene fikk tre ganger så store brøyteutgifter som et normalt år i januar. Nå ber de staten om støtte.

KOSTER MYE: I snitt koster det rundt 1100 kroner å rydde sne per maskin. Da blir det fort dyrt. Foto: Frank Johannessen

Frank Johannessen, Agderposten

Oppdatert: torsdag 8. februar 2024 kl. 06:57

– Det koster mye å rydde sne 24 timer i døgnet i en uke, og så fortsette med å kjøre bort snøen i to uker, sier enhetsleder for vei i Arendal kommune, Vidar Holmsen Engh.

13. februar møter kystkommunene Statsforvalteren for å legge fram sitt merforbruk under ekstremværet og søke statlig hjelp.

Økonomiplan 2025-2028

Kommunedirektørens forslag

Foto: Kristiansand kommune

Introduksjon

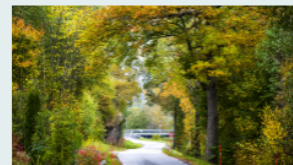

Kommunedirektørens innledning →

Hovedlinjer i økonomiplanen

Sentrale kapitler

Hovedoversikter →

Det kommunale styringssystemet

Samfunnsutvikling

Sterkere sammen - oppfølging av kommuneplanen

Forutsetninger for å lykkes

Klimabudsjett

Kommunens tjenesteområder

Organisasjon

Økonomi

Samhandling og innovasjon

Oppvekst

Helse og mestring

Kultur og innbyggerdialog

By- og stedsutvikling

Utenomsektorielt

Eksempel

Spørsmål og svar

2024

Kristiansand

Vis oversikt

Det er nå stengt for å stille spørsmål

Spørsmål og svar									
Vis Alle Status Alle Kolonneoppsett Eksporter									
ID	Tema	Spørsmål	Spørsmålsstiller	Partinavn	Dato opprettet	Status	Svar	Frist for svar	Publisert
2024-33	By- og stedsutvikling inkl. klimaspørsmål	Økte parkeringsavgifter	Andreas Landmark	SV	26.11.2023	Publisert	Med dagens antall p-plasser, samme omsetning/belegg av plasser så vil en økning med 3 kr/t for gateparkering (33 til 36 kr/t) utgjøre en merinntekt på...	29.11.2023	28.11.2023
2024-32	Helse og mestring	BPA	Hildegunn M. T. Seip	MDG	24.11.2023	Publisert	Svar fra Forvaltning:Tildelingspraksisen er at brukers behov kartlegges på lik linje som andre søknader, da BPA er en måte å organisere helse- og omso...	29.11.2023	06.12.2023
2024-31	Helse og mestring	Avlastning	Hildegunn M. T. Seip	MDG	24.11.2023	Publisert	Det er i dag 16 som venter på avlastning i institusjon. Noen av disse (4) har noe avlastning men venter på en økning av tilbudetHvor lenge har disse ...	29.11.2023	06.12.2023
2024-30	Kultur og innbyggerdialog	Tilskuddsordninger	Andreas Landmark	SV	23.11.2023	Publisert	Stabens del av besparelsene må tas gjennom reduserte stillingsressurser og reduksjon i tilskuddsordninger. Sistnevnte forsøkes skjermet i så stor grad...	28.11.2023	28.11.2023

Spørsmål ID: 2024-33

Spørsmål - Andreas Landmark, SV 26.11.2023

Emne Økte parkeringsavgifter

Hvor mye vil en økning i parkeringsavgiftene på en, to tre mill påvirke timeprisen for parkering i sentrum innenfor dagens avgiftsperiode?

Svar fra kommunedirektøren 27.11.2023

Med dagens antall p-plasser, samme omsetning/belegg av plasser så vil en økning med 3 kr/t for gateparkering (33 til 36 kr/t) utgjøre en merinntekt på ca. 2 mill. kr/år og tilsvarende økning for p-husene Slottet og Gyldengården (27 til 30 kr/t) vil gi merinntekt på ca. 1,2 mill. kr.

Det vil si en økning på ca. 1,06 mill. kr pr krone man øker.

Hva ligger kommunens hjemmeside?

- Kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2025-2028 nettside (Framsikt)
- Dokumentet (pdf.)
- Presentasjon
- Saksframstilling (når den sendes ut)
- Planoppgaver 2025-2028 ligger i eget kapittel i Framsikt og i dokumentet. Oversikt over alle vedtatte planer fra 2020 ligger også her.
- Forslag til betalingssatser 2025 ligger i eget kapittel i Framsikt
- Oversikt over de fleste tilskudd til frivillige org. m.m. i eget kapittel i Framsikt
- Forslag til barnehagebehovsplan 2025-2034
- Kunnskapsgrunnlag og utfordringsbilde (lenke til Framsikt)
- Lenke til sammenligninger med andre kommuner (ASSS)
- Lenke til Kommuneplanens samfunnsdel «Sterkere Sammen»

www.kristiansand.kommune.no/budsjett

Behandling

- Presentasjon i bystyret av kommunedirektørens forslag 30. oktober 2024
- Behandling i utvalgene i uke 46
- Ungdommens bystyre arbeidsutvalg 5. november 2024
- Studentutvalget 5. november 2024
- Eldrerådet og Råd for personer med funksjonsnedsettelse 11. november 2024
- PSU 19. november 2024
- Behandling i Formannskapet 4. desember
- Behandling i Bystyret 18. desember

Stortingets behandling av Statsbudsjettet

- Stortingets finanskomite avgir innstilling om budsjetttrammene 27. november
- Budsjettet vedtas endelig i Stortinget i plenum innen 13. desember.

Kristiansand
kommune

Telefon 38 07 50 00
post@kristiansand.kommune.no
Kristiansand.kommune.no